

2012 m. spalio 19 d., penktadienis

Nr. 37 (1005) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

4

Dvidešimt penktasis „Vilnius jazz“

5

Kęstučio Šapokos meno projektas

6

Kadras iš filmo „Magai“. 2012 m.

Pokalbis su menininkė Egle Budvytyte

7

Performansas kaip priešnuodis politikai

8

Nauji filmai – „Pokalbiai rimtomis temomis“

9

Krësle prie televizoriaus

Arūnas Stanionis (Elenos vyras), Dainius Svobonas (Antanas Garšva), Saulius Čiučelis (Enkavėdistas Simutis)

D. MATVEJEVO NUOTR.

Nevilties ir vilties drobulė

Antano Škėmos „Balta drobulė“ Kauno valstybiname dramos teatre

Daiva Šabasevičienė

„Matai, tapau lietuvių ambasadorium... Propaguoju lietuvių kalbos skambėjimą...“, – šie Antano Garšvos žodžiai – tarytum Jono Juраšo teatriniu gyvenimo motto. Ne pirmą kartą papuolės į ekstremalius gyvenimo išbandymų verpetus, šikart Kauno dramos teatre statydamas Antano Škėmos „Baltą drobulę“ jis turėjo ne tik išbandyti savę ir teatrą, bet ir antram gyvenimui prikelti šio teatro Didžiąją sceną.

Spalio 12 d. po ketverių metų pertraukos žiūrovai vėl buvo pakvieti į rekonstruotą pagrindinę Kauno valstybinio dramos teatro erdvę. Didžioji salė pavyzdingai rekonstruota išsaugant visas autentiškas detales. Apskaičiuotas partorio regos laukas: palyginti su senaja erdve, scena gerokai žemesnė, o žiūrovų kėdės kyla aukštyn. Tačiau po tokios galtingos pertvarkos (autořius Algimantas Kančas) teatras

dar turės grąžinti žiūrovams baloną: ji juosiantis platus turėklas pirmosioms eilėms trukdo matyti visą sceną, o sėdintieji tolesnėse eilėse išvis nemato dalies scenos.

„Balta drobulė“ – atnaujintos Kauno dramos teatro erdvės krikštas. Režisierius Jonas Jurašas papuolė į teatrinių simbolų labirintą, tačiau jam pavyko ne tik juos visus atverti, bet ir išprasminti. Be to, pats režisierius yra lyg jungiamoji grandis, leidžianti tikėti teatru iti iš pele-nų prisikeliančiu feniku. Pirmiausia, jis Kaunui grąžino autoriją, kuris dešimtmetyje pragyveno siame mieste, kuris emigracijoje parašytame autobiografiniame kūrinyje „Balta drobulė“ į ši miestą grįžta kaip didysis romantikas. Režisierius tarytum susitapatina su juo, sakydamas: „Kažkodėl realybė mėgsta mušti mane per viršugalvį. O aš ker-tu atgal... Noriu, kad grįžtų vasaros Aukštajoje Panemunėje. Ausyse skamba nepagaunama melodija.“

Spektaklyje „Balta drobulė“ Jurašui labiausiai rūpėjo įsimelkti į psichologinę Antano Garšvos dramą, todėl konkrečios geografinės nuorodos nėra vien simboliai. Škėma rašo apie pagrindinio herojaus kopimą Aušros taku, „kai apačioje gulėjo Kaunas“, o „iš melsvos prieblando dygo Katedra“, ir režisierius tokiems atsivérimams palieka didžiules erdvės. Jis neskuba, lėtais, aristokratiskais žingsniais artėja prie Škėmos ir tampa jo partneriu.

Nors Škėma laikomas literatūros modernistu, „Baltoje drobulėje“ naudojusius įvairius literatūrinius stilius, Jurašas, stengdamasis sugrąžinti žmogaus sielos harmoniją, spektaklį sukūrė vientisą, nefragmentuotą. Kuo labiau jo herojus artėja prie beprotystės, tuo dinamiškiau skleidžiasi nuoseklus vidinis Garšvos pasaulis.

Kūrinių inscenizacijos autorė

NUKELTA | 2 PSL.

Nevilties ir vilties drobulė

ATKELTA IS 1 PSL.

Aušra Marija Sluckaitė-Jurašienė ir režisierius Jonas Jurašas dramos teatre nuosekliai vykdą lietuviybės programą. Puikiai jausdami teatro ritmą (kaskart grįžę į Lietuvą jie aktyviai sekia jos teatrinių gyvenimą), abu menininkai kaip tikri misionieriai bando atgaivinti istorinę atmintį, kuri reikalauja didelio tiriamojo darbo, nes tik taip ji gali būti naujai perskaityta ir suvokta. Dailėje tokį tikslą pastaruoju metu siekia Kęstutis Grigaliūnas.

Kauno dramos teatro Ilgojoje salėje prieš porą metų parodytą „Antigonė Sibire“ pirmiausiai žavėjo inscenacijos kultūra. Iki šiol lietuvių literatūroje nebuvo tokio atvejo, kad antikinė tragedija glaudžiai susipintų su tremties istorija ir išgytų klasikinės tragedijos išraišką.

„Baltos drobulės“ inscenizacija – didžiuolių darbas. Pritaikyti scenai romaną, kuriame apstu siurrealizmo, egzistencializmo, realizmo apraiškų, – ir sudėtinga, ir pavojinga. Akiavaidžu, kad Jurašai sutarė per Škémą kalbėti visų egzilio raštojų vardu, teatro kalba išsakyti autobiografinius išgyvenimus. Jiems rūpėjo „novatorišką eksperimentatoriu“ (kokiu Škémą pavadino Henrikas Nagys) pristatyti per savo – klasikinio – teatro sampratą. Nors žodis „klasikinis“ ir gali nuskambėti kaip „praeities“ teatras, tačiau tai teatras, kuris per nuoseklią ir profesionalią analizę daug kuo lenkia įvairias egocentriškas šiuolaikinio teatro išraiškos formas. Toks teatras šiandien Lietuvoje ypač reikalingas. Svarbiausia, jo ilgisi žiūrovai.

Idomiai paralelę galima nubrėžti su Oskaro Koršunovo „Išvarymu“, kur fortissimo „groja“ mūsų laikų herojus – ne išvarytas, o išsivaręs. Nors Marius Ivashkevičius pjesėje pagrindiniam herojui taip pat skirtas pasakotojo vaidmuo, tame per kūrinio naratyvą artėjama prie

žmogaus psichologijos. O „Baltoje drobulėje“ „sąmonės srautas“ toks aktyvus, kad pasakotojas Antanas Garšva tampa ne tik ikykių iliustruotoju, bet ir neišvengiamos tragedijos dalyviu. Jo „nukryžiavimas“, persmelktas egzistencinių išgyvenimų, yra daug baisesnis. Socialinė aplinka čia neturi tokios reikšmės kaip pats išvarymas, kurį teko patirti sovietų okupuotos Lietuvos intelligentijai. „Baltoje drobulėje“ viša sudėtingą žmogaus gyvenimo istoriją perskaitome ne keliaudami per realias erdves, bet regėdami žmogaus sąmonės erdvę ekspoziciją. Antano Garšvos, heraus-protagonisto, sąmonės srautas spektaklyje tapo ryškiai polifoninio kūrinio monodrama. Tad „Išvarymas“ ir „Balta drobulė“ – dvi kraštutinės lietuvių teatro opozicijos išvarymo tema.

Antano Garšvos portretu Jurašas ieško sasažų su dabartimi, pasiudančia gyvenimo tēkmę. Dėl tragedinių ižvalgų kūriniys tampa meninių manifestu. Taip žengdamas psichologiniam teatrui, rodos, paprastą žingsnį, Jurašas pasiekia nemenkos įtaigos.

„B.M.T. Broadway line. Ekspreisas sustoja. Antanas Garšva išeina į peroną.“ Tokia yra spektaklio pradžia. Iš požemynio tunelio į sceną užlipa Dainiaus Slobono Antanas Garšva. Nesunku ižvelgti šio personažo identifikaciją su pačiu Antanu Škėma. Juos sieja kaulėtas veidas, skvarbus žvilgsnis. Šis sutapatinimas neatsitiktinis. Režisierius siekia kuo įtaigiau „nutaptyti“ meniškos sielos poeta.

Dainiui Slobonui, iki šiol neturėjusiam galimybės kurti tokio nuoseklaus charakterio, Antanas Garšva – ypatinges vaidmuo. Neįstengdamas būti „kitokių“, potiniu žmogumi, saikingai naudodamas savo plastikai ir kalbėjimo manierai priimtinas intonacijas, jis

sudėliojo loginius taškus, kurie pateniso protagonisto gyvenimą. Nė akimirkai nepalikdamas scenos, vienas tris valandas Slobono Garšva liudija ir Škėmos, ir Jurašo patirtį. Brėždamas ryškų savo gyvenimo kontūrą, jis neišvengiamai priartėja prie nesulaikomų beprotiškės proverbių. Tokiomis akimirkomis režisierius, naudodamas itaigius Gintaro Makarevičiaus videoavaidus, padeda aktoriui permastysti pašauli ir save.

Videoprojekcijoje šlamantis miškas – horizontalioji erdvės slinktis, Niujorko didmiesčio gyvenimui tuo tarpu skrejant aukštyn ir žemyn. Šioje erdvėje kompozicijoje Garšvos vienatvę „priglaudžia“ vertikalię iš plonų liftų keliančių lynų, kuri netikėtai asocijuojasi su Lauryno Gucevičiaus Katedros kolona. Menininko drama tampa istorijos drama. („Tavo katedros erdvė – tavo vaikystė... tu jau moki giedoti...“).

Kalbėdamas su mylimaja Elena Antanas Garšva prisipažista: „Mes išciviai, ir mums reikia senamadiškų dalykų. Tau – Vilniaus legendų. Man – neišbaigtų, netašytų eileraščių.“ Sluckaitė-Jurašienė menininko temą brėžia taip pat ryškiai kaip ir Škėma: „Bijau mirti, todėl geriu. Bijau mirti, todėl rašau. Bijau mirti, todėl ryju tabletės. Viskas dėl baimės mirti. Matau gyvenimo absurdą. Ir groteską. Van Goghas nusišovė laukose, ir kokios nuostabios jo geltonos Saulėgrąžos! Edgaras Poe mirė nusigėrės ar mirtinai apsvainintas, ir kaip paslaptingai kranksi jo varnas – NEVERMORE! Čiurlionis bėgo iš beprotnamio, ir kokių muzikalių, kosminės jo Pavasario sonatos!“ Vis dėlto poetinės eilutės, retkarčiais išryškėjančios vaidzo projekcijoje, buvo mažiausiai paveikios.

Taip nickam neįdomus liftininkas, dirbantis Niujorko viešbutyje, grumiasi su realybės, monotonijos, paaškinti, apsibrėžti menininko laisvės kainą, atsakomybės prieš save ir prieš kitą ribas, sąmoningų pasi-

mirties ir kūrybos akistata. Slobonas savo herojus nedaro nei ligoni, nei perfekcionistu, o pirmiausiaji apdovanota žmogiškumas savybėmis, leidžiančiomis išvengti nercikalings charakterio simbolikos.

Aplink Antaną Garšvą besisukantis kitų personažų kaleidoskopas kol kas netolygus, tačiau visi aktoriai pastebimi. Eglė Mikulionytė Elena – ryški, įtaigi, išoriniu ir vidiniu grožiu kerinti mylimoji. Sigitas Šidlauskas „minkštai“ ir organiskai perteikia liftininko Stenlio gyvenimą, aktorius kaskart randama spalvą savo personažus paversti gyvais ir svarbiais viso spektaklio kontekste. Išsimintini Daivos Stubraitės Motina ir Gintaro Adomaičio Tėvas, nors ir pasirodo gana trumpai. Garšvos atmintin atklydę iš pomirtinio gyvenimo jie spindiliuoja biblinį grožį: „Apsigaubk Tėvo paltu. Pasaulis šaltas ir svetimas.“ Nespalvotos mirguliuojančio vandens projekcijos fone ši scena plaukia kaip mirties upė. Ypač graži finalinė Motinos išsiskyrimo su sūnumi scena, kurioje aktorinė dramaturgija sustiprina viltį pranašaujantis apšvietimus.

Liubomiro Laucevičiaus Daktras – lengviausiai atpažistamas personažas: raiškiai tartim apdovanotas aktorius realistiškai perteikia griežtą požiūrį į gyvenimo nualintą poetą.

Dainininkas ir aktorius Mindugas Jankauskas jau ne pirmame Jušo spektaklyje prasmingai naujoja savo sugebėjimus. „Baltoje drobulėje“ kiekvienas jo liftininko Džo pasirodymas ne tik raiškus, bet ir gyvas, jungiantis ne vieną kartais ir siužetiškai sunkiau perskaitomą sceną.

Egidijaus Stanciko Rudojo žmogaus tekstai skamba pranašiškai. („Trylika – likimo skaičius. Ciklo pabaiga. Tiems, kurie bels... bus atidaryta. Neregys praregés.“) Aktoro

rius, nors ir apdovanotas prakalbų talentu, savo personažo neutriruoja, nepaverčia juoduoju demonu. Seniai neteko matyti Stanciko vaidmens, kurį jis būtų sukūręs su tokia vidine paslaptimi, leidžiančia Rudajį žmogų traktuoti kaip Antano Garšvos antrininką. Tai žmogus be pracišties, žmogus nebylios kaukės veidu, žmogus, nuolat išnyrantis iš anapusybės: „Kai angelas atsisveikina su naujagimiui, jis paliečia pirštu jo veidą, kad atvykėlis žemėn neprisimintų dangaus. Štai kodėl tarp nosies ir viršutinės lūpos išpaustas griovelis.“

Spektaklio scenovaizdžio spalvos, medžiagų faktūros ir pagrindiniai objektai, veiksmo metu išgyjantys įvairias transformacijas, išgaunantys vis kitas reikšmes, atskleidę scenografo Gintaro Makarevičiaus profesijos išmanymą, maksimaliai panaudojant rekonstruotuos teatro erdvės galimybes. Pasitelkus projekcijas ir įvairiuose lygiuose išdėstyti scenografijos objektus, spektaklis atrodė lyg 3D formatu sukurtais filmas.

Kostiumų dailininkės Jolantos Rimkutės dėka visi šešiolika aktorių atrodo stilingai ir pakylėtai. Jiems reikštis padeda Lino Rimšos muzikinės kompozicijos, padedančios sukurti atskirus mažus siužetus. Kai kurie jai skambant tampa negirdimi, o kiti, priešingai, dar sėkmelingiai integruojasi į spektaklio audinių.

Mozaikiška Antano Škėmos „Balta drobulė“ Jurašų interpretacijoje virsta skausminga menininko ir žmogaus nevilties metafora, kuri – kad ir kaip paradoksai lai tai skambėtų – žadina ne tik Kauno dramos teatro, bet ir vertybes prarandančio mūsų šiuolaikinio teatro viltis.

DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Antrininkai

„Balta drobulė“ Kauno dramos teatre

Kristina Steiblytė

Simboliška – Kauno valstybinio dramos teatro Didžioji salė po remonto atidaroma Jono Jurašo režisueria Antano Škėmos „Balta drobulė“. Simboliškas ne tik Jurašo sugrįžimas į didžiąją sceną, iš kurios teko pasitraukti sovietmečiu, bet ir paties kūrinio pasirinkimas: kaip ir pagrindinius romano veikėjas, režisierius nepasidavė sistemai, kovojo už menininko laisvę ir, žinoma, už tai turėjo sumokėti. Tik, priešingai nei Antanas Garšva, Jurašas turi galimybę kurti suraikę savo praeitį su dabartimi.

Vis dar gaus romantinio herojaus mitas verčia išsivaizduoti, kad

jei režisierius nebūtų grįžęs į Lietuvą ar jei būtų grįžęs, bet negalėjęs kurti, tai ir jo kūryba, ir asmenybė būtų apsupta neįveikiamos herojaus auros. Tačiau pastaruoju metu ėmėsi šviečiamoji ir bemaž terapinio kalbėjimo apie pokarių ir jo traumas Jurašas (savo noru ar netycia) nusikratę šios herojaus naštos ir tapo tiesiog kūrėju, bandančiu paaškinti sau (ir, žinoma, kitiems) istorinio laiko ir praeities sprendimų nevienareikšmiškumą. Panašiai suskamba ir „Baltoje drobulėje“ su sveiku protu atsisveikinanti Garšvos istorija: tarsi bandymas paaškinti, apsibrėžti menininko laisvės kainą, atsakomybės prieš save ir prieš kitą ribas, sąmoningų pasi-

Dainius Slobonas (Antanas Garšva) ir Eglė Mikulionytė (Elena)

D. MATVEJEVO NUOTR.

niu idėjų perteikėjų. Iškūnytas Dainius Slobono, Garšva pasakoja savo skyylančios į skeveldras sąmonės istoriją ir bando kabintis į vis dar išsivaizduojamai galimą dabartį bei ateitį. Šalia esantys personažai tik padeda paaškinti jo būsenas, skatina pasakoti prisiminimus, ra-

NUKELTA J 3 PSL.

Režisūriniai debiutai

Igno Basijoko ir Justo Tertelio premjeros „Menų spaustuvėje“

Austėja Adomavičiūtė

Praėjės savaitgalis išskyrė premjero gausa. Vien „Menų spaustuvėje“ buvo parodytu dviem režisierių darbais – „Atviro erdvės“ programos dalyvio Igno Basijoko kurta „Išėjimo nėra“ bei naujausias teatro laboratorijos „Atviras ratas“ spektaklis „1/3 gyvenimo“, režiuotas Justo Tertelio. Tie kiek abieju spektaklių kūrėjai, tiek pasirinkta medžiaga yra labai skirtinė, bet kartu analizuojant ir lyginant šiuos du spektaklius galima ižvelgti tam tikrą panašumą, tendenciją ir pirmiesiems režisūriniams bandymams būdingą bėdą.

Basijokas savo režisūrinį kelią nusprendė pradėti prancūzų egzistencialisto Jeane'o Paulio Sartre'o pjese „Išėjimo nėra“. Dramaže vaizduojama trijų nepažįstamųjų akistata pomirtiniame gyvenime, tiksliau, pragare, tiek vietoj fizinių kankinimų bausmė kiekvienam tampa kitų dviejų buvimas.

Kišeninė „Menų spaustuvės“ salė suteikia tą klaustrofobiškumo įspūdį, kuris tarsi smaugia pjesės veikėjus. Jų dar labiau sutirština aktorių vaidybai skirta ribota erdvė (scenografė ir kostiumų dailininkė Milda Šaltauskaitė) – nedidelė pakyla, kurioje jie praleidžia didžiąją dalį sceninio laiko. Pagrindinės scenografinės detalės – trys vienodos masyvios metalinės kėdės kiekvienam iš besikankinančiu kambaryje be išejimo.

Veikėjų apranga skirtinė – vyriškame Inesės (Eglė Špokaitė) kostume dominuoja balta ir pilka spalvos, Garsenas (Paulius Valaskevičius), visiška jos priešingybė, aprentas raudonos spalvos kostiumu, o žydra Estelės (Monika Alseikaitė) suknėlė dera su baltu švarkeiliu. Kostumai reprezentuoja pirminges veikėjų tapatybes, kurios vėliau keičiasi kiekvienam prisipatinus apie priešmirtiniame gyvenim-

me padarytas nuodėmes. Taigi Garsenas – žmonos kankintojas ir dezertyras – prasisagsto marškinis, o Estelė, prisipažinus, kad nužudė tik gimusią dukrą, nebedėvi savo balto švarkeilio.

Režisierius susitelkia į aktorių vaidybą kaip į pagrindinį spektaklio elementą, tačiau spektaklio dramaturgija išlieka vienoje linijoje, nėra patenčintų kulminacinių momentų ar loginių kirčių. Aktoriams sudėtinga visą spektaklį išlaikyti aukščiausią įtampą, kurios reikalauja personažų charakteristikos, pritrūksta ir konkretesnių režisūrinų sprendimų, galinčių padėti aktoriams išverti pusantros valandos nenutrūkstantį sceninį vyksmą. Tad spektaklio pradžioje vyraujanti mistinė ir švelniai teatrališka vaidybos maniera jam einant į pabaigą susmulkėja iki būtinio realizmo. Didžiausias krūvis tenka pagrindinei išraiškos priemonei – aktorių balsams, o judėjimas scenoje apsirobo kėdžių vartymu.

Prie žiūrovų kone maksimaliai priartinta nedidelė vaidybos aikštė, tarsi turėjo garantuoti sceninio vyksmo intensyvumą ir paveikumą, tačiau yra atvirkščiai – scenos tapo statiskos, spektakliui pristigo veiksmo nuoseklumo ir ryškesnių režisūrinų sprendimų.

Kas paskatinė jauną žmogų imitis tokios sudėtingos, sunkiasvorio egzistencializmo persmelktos medžiagos? Atsakymo į šį klausimą režisierius nepateikė, tad ir egzistencializmo filosofijos kodą transluojantį dramaturgiją scenoje transformavosi į eilinę santykius besiaiskinančiu žmonių melodramą.

Per šešerių gyvavimo metus teatro laboratorija „Atviras ratas“ užsiaugino savo publicą ir netgi pernelyg tvirtai laikosi veiklos pradžioje užsibrėžtų kūrybinių gairių, tad eidami į šios trupės pasirodytioms jau daugmaž žinome, ko tikėtis, – glaudaus aktorių ryšio scenoje,

Jonas Šarkus ir Šarūnas Banevičius spektaklyje „1/3 gyvenimo“

D. MATVEJEVO NUOTR.

ansambliskumo, (auto)biografine patirtimi paremtų spektaklį. Kaip tokiam kontekste atrodo pirmasis iki šiol dramaturgijos bandymais žinomo Justo Tertelio režisūrinis darbas?

Sapnai. Mes sapnuojame trečdalį savo gyvenimo – štai kas slypi po tiek mistikuotu spektaklio pavadinimu. Režisierius suteikia galimybę pakeliauti po sapnus ar vieno Aktoriaus (Šarūnas Banevičius) sapną.

Tertelis lyg ir eina „Atviro rato“ pramintu taku, spektaklio dramaturgijos pagrindu pasirinkdamas autobiografinius (nors šiuo atveju labai abstrakčius ir bendrus) išgyvenimus, sutelkdamas dėmesį į aktorius bei pasirinkdamas pabrėžtinių neišraiškingą, minimalistinę kitų spektaklio elementų neužgarijančią scenografiją bei kostiumus.

Didžiąją atlikėjų dalį sudaro „Atviro rato“ nariai – Jonas Šarkus, Vytautas Leistrumas, Marija Korenaitė ir Vesta Šumilovaitė. Jie atstovauja abstrakčiems veikėjams, veikiantiems sapno logika grįstomis daliaj permatoma sirma, simbolizuojantį tą neapčiuopiamą ribą tarp sapno ir pabudimo, tarp

perbolizuotų emocijų. Ar tai būtų aistringa „Pageidavimų koncertų“ vedėja (Vesta Šumilovaitė) ir ją dievinantis „forsiukas“ (Jonas Šarkus), ar teisybės ieškanti Mokytoja (Marija Korenaitė) ir partijas keičiančios politikas (Vytautas Leistrumas).

Tuo tarpu „kviečinių“ aktoriai Šarūnas Banevičius ir Ainis Storpirštis kuria individualius personažus, veikiančius ne tik sapno, bet ir realybės dimensijoje. Spektaklio pradžioje Banevičiaus veikėjas apskritai atrodo lyg tiesioginė nuoroda į patį Terteli – į jo kurtą pradedančio aktoriaus personažą monospektaklyje „PRA“. Tai vienintelis veikėjas, scenoje besiaučiantis nejaukiai, kone besikankinantis aplinkybėse, į kurias yra įmestas.

Scenografija ir dažniausiai nerūšus apšvietimas – du pagrindiniai elementai, kuriantys mistišką sapno atmosferą. Scenografei Laurai Luišaitytei pavyko viena paprasta detale suvaldyti dvi abstrakčias spektaklio veiksmo erdves (sapną ir menamą realybę) – sceną perpus daliaj permata ūžių, simbolizuojantį tą neapčiuopiamą ribą tarp sapno ir pabudimo, tarp

dviejų nuolat šalia viena kitos egzistuojančių, tačiau nickad nesusileiciantį realybų – fikcijos ir tikrovės.

Režisierius scenas dėlioja montažo, gal net atsitiptinimo principu, prasminė jų seką (ne)įšaiškėja tik spektaklio pabaigoje. Iš pradžių vyksmą svokii tiki kaip tarp savęs nesusijusių scenų, etiudų kratinų ir teatrinių žaidimų, vietomis jungiamą pasirodančių Banevičiaus Aktoriaus ir Storpirščio Žiūrovo. Tik spektaklio pabaigoje suprantai, kad visa tai buvo tiesiog kolektyvinis sapanas. Gražus Valytojos (Vesta Šumilovaitė) motyvas – ji kelis kartus paširodo spektaklyje, o artėjant finalui pradeda plauti grindis – ruošia sceną ir žiūrovų salę spektakliui, jo pabaigai ar atsibudimui?

Režisierių galima teisinti noru sukurti sapniską atmosferą ir jos veikiamą scenų dėliojo logiką, bet montažo principas šiek tiek nepasiteisina – atskiri scenos taip ir lieka pavienėmis mozaikos dalelėmis, nesusidea į bendrą vaizdą, prasminio krūvio spektaklis neturi. Lieka tik teatrinis žaidimas, tad ir kyla klausimas, ar to pakanka?

ATKELTA IŠ 2 PSL.

šyti eilėračius, išgyventi. Tai, kad beveik visi personažai netenka išskirtinumo, individualumo, regis, inscenizacijos (autorė Aušra Marija Sluckaitė) nuopelnas: romanai kiek labiau išryškintų bruožų veikėjai spektaklyje tampa tiesiog Garšvos sąmonės skeveldromis, praeities fragmentais ar dabarties nebegalimumo ženklais. Tiesa, sukurta šie personažai ne itin kruopščiai: prisiverstinai ir neįtikinamai mikciojantys liftininkas Džo (Mindaugas Jankauskas), absurdo negebantys pertekiti mirštantis senunas (Artūras Sužiedėlis) ir moteris (Eugenija Bendoriūtė), kiek pernervingai bandanti suvaudinti išprievartavimą Jonė (Inga Mikutavičiūtė), per grubiai šizofrenijon įpuolanti Garšvos motina (Daiva Stubraitė), romantiška Vilniaus mylėtoja prastai apsimetanti Ele-

na (Eglė Miklionytė), simpatijos nekeliantis, sažinės graužantį provokuojantis Rudasis žmogus (Egidijus Stancikas) ar švelnaus žavesio bei Škėmos išrašytu angelikušu bruožu netekęs daktaras Ignas (Liubomiras Laucevičius). Išskiriaria pilnaverčiu personažu tampančio Sigito Šidlausko Stenlis: aktorius neleidžia kuriamam vaidmeniui virstti tiesiog abstrakčios, neišvystytos formos atminties skeveldra ir sururia kartais net originalą pralenkiantį Garšvos antrininką.

Deja, originalui prilygti niekaip nepavyko nei romano inscenizacijai (kad ir papildytai naujais tekstais), nei Antano Garšvos personažui. Pasirinkimas statyti šį romaną ir paversti į drama dar pradžioje įvardytas kaip rizikingas. Labiausiai todėl, jog baimintasi, kad pasakojimo forma nesileis pakeičiamą. Taip ir įvyko: prisiminimai, vizijos tapo ilgokais monologais, monologinis kalbėjimas pavertė kai kuriuos per-

sonažus vos ne skelbimo lentomis, pranešančiomis pertrauką ar nurodančiomis veiksmo aplinkybes. Žinoma, kalbėjimas monologais nebūtų problema, jei būtų tiksliai įgyvendintas. Tačiau čia, be kita ko, koja pakišo ir tai, kad pristigo Antano Garšvos. Tai nereškia, kad Dainius Slobonas nesukūrė vaidmens ir nesugebėjo išsiausti. Tiesiog ne visai pavyko susitarkyti su jam tekušia užduotimi. Garšva taip ir neprasibrovė pro televizijos laidas ar reklamas igarsinantį balsą. Žinoma, galima matyti aktoriaus ir personažo sąsajas (abu bandantys išsaugoti menininko orumą, nors ir priversti parduoti savo laiką ir gebėjimus, kad išgyvent), bet padildomu prasmiu jos nesukuria.

Nepadeda ir mėgimai spektaklį aktualizuoti ar interpretuoti kaip naujų literatūros atsietai meno kūrinių. Menininkas šiai laikai nebéra toks romantiskai tragiskas tipas kaip Garšva, emigracija, kad ir kaip

norėtų tuo įtikinti kai kurie politikai bei teatro kūrėjai, nebėra tokia gnuždanti (jau vien dėl to, kad pasirenkama samoningai ne kaip vienintelis, o kaip geresnis variantas), menininko laisvės klausimas išspręstas, o praeities ir dabarties nesutaikumas, asmenybės nevientisumas – tai tiesiog švelniai šizofreniškos dabarties faktas, nenoreintys su tuo sutikti kuria naujaji nuoširdumą ir pasakoja sentimentalias istorijas. Kita vertus, tas problemas gylidenantis A. Škėmos romanas vis dar jaudina. Ir taip nutinka ne tiek dėl trupančios pasakotojo sąmonės, kiek dėl taiklaus kalbėjimo būdo. To paties norėjosi ir spektaklyje.

Lakoniška Gintaro Makarevičiaus scenografija ar Lino Rimšos muzika taip pat nepadėjo: spektaklis tėra naujais simboliais ir nuorodomis apkaišytas romano aidas. Nors iš dalies gal ir gerai: neįkyriai primindamas knygą, scenoje vykė-

veiksmas netrukdė apžiūrinėti po remonto atidarytos salės. Gražiai sutvarkyta, pilki kilimai ir kėdžių apmušalai. Puikiai dera prie pilko spektaklio kolorito. Tik architektui sunku dovanoti akrobatis praktimus, kuriuos teko atliki bandant iš balkono žiūrėti, kas vyksta avanscene.

Gaila, bet scenoje „Balta drobulė“ papilkėjo: sušvelninta ironija, išryškintas dramatiškumas, tikslumo fragmentuotai, aižėjančiai Garšvos sąmonei perteikti stokojanti vaidybą. Spektaklis tapo tarsi monumentu praeities estetikai, herojams, problemoms, buvusių teatro šloves. O monumentų statymas mistifikuoją praeitį, išprasmina prisirišimą prie vieno iš galimų praeities aiškinimų. Tai nepadeda pažinti to, kas buvo, susitaikyti su praeitimis ir surūpinti ją su dabartimi. Tai nepadės ir teatrui, kuriam reikia gyventi dabar ir kurti naujas Dižiosios salės istorijas.

Įvairiaspalviai garsai

Dvidešimt penktasis „Vilnius jazz“

Algirdas Klovė

Jubiliejinis festivalis „Vilnius jazz“ šiemet išties žadėjo daugybę staigmenų. Pažadai buvo ištesčiai. Nori nenori prisimeni save ir visus mėgstančius naujojo džiazo sroves, kurie tuos visus 25 metus sekė festivalio dalyvių veiklą. Būtinai reikia pasakyti, kad mums teko didžiulė laimė matyti ir girdėti gyvai tokio lygio JAV muzikos žvaigždes kaip Courtney Pine ankstyvuojį kūrybos periodu (1989), Johną Bruce'ą Wallace'ą (1991), Johną Kingą (1991), Steve'ą Lace'ą (1992), Leroy'ų Jenkinsą (1992), Joe Zavinulą (1994), Billy Cobhaną (1995), Kurtą Ellingą (2001), Rytų Europos naujojo džiazo korifėjus Tomasą Szukalskį (1998), Enverą Izmailovą (1996), Iva Bitovą (1998), visus Lietuvos džiazo grandus, Azijos tautų atstovus ir t.t. Panorama plati ir stilistiniu, ir geografiniu požiūriu. Todėl labai natūralus yra festivalio vadovo Antano Gusečio noras dar labiau išplėsti ribas, laikantis tam tikros sistemos. Gal jos ir nėra, gal tik aš netikėtai ją įžvelgiau, bet man tai labai patiko.

Prasidėjo festivalis pagarbos šiuolaikinio džiazo tévui Johnui Coltrane'ui išraiška – Juozui Kuraičio, Arkadijaus Gotesmano ir Eugenijaus Kanevičiaus koncertu. Tai-gi jubiliejinis festivalis startavo rimtais, kreipdamas deramą dėmesį į džiazo klasiką. Pirmasis koncertas Rusų dramos teatre buvo skirtas džiazo ir pramoginės muzikos junginiams. Šiaip ar taip, panašūs žanrai egzistuoja ir turi pasaulyje daugybę gerbėjų. Beje, atrodo, kad ir Lietuvoje jų neatrūksta. Pirmoji scenoje pasirodė ispanų džiazo būgnininko Marco Ayza grupė, kurią, be lyderio, sudaro dar du gana santūrūs džiazo muzikantai – klavisininkas Rogeris Masas ir bosisitas Tomas Warburtonas, taip pat DJ Helios ir reperis BluRum 13. Iš pradžių lyg ir ne visai tiko beveik klasikinis kamerinių džiazas su nedideliais elektronikos prieskoniais ir gan saikinga reperio kalba, labiau priminusia sovietinius laikus populiaru „meninį skaitymą“, tačiau kuo toliau, tuo labiau viskas įsibėgėjo ir net man, gal ne visai šios muzikos gerbėjui, pradėjo patikti.

Antrajį šio koncerto projektą sukurė vietnamiečių kilmės gitaristas

Marco Ayza grupė

D. JADEVIČIENĖS NUOTRAUKOS

Nguyenas Le. Pasitelkės neįtikėtinai gerą vibrafonininką Illy Aamarą, vokalistę Himiko Paganotti, kontraboso virtuoza Christopherį Jenningsą ir būgnininką Stéphane'ą Gallandą, jis bando atgaivinti laiko šiek tiek primirštus, bet vis dar legendinius 8-ojo dešimtmečio popmuzikos ir roko hitus. Reikia pasakyti, kad kartais tai pavyksta puikiai, bet kartais, matyt, šiek tiek pakenkia stipros garsas ir per didelę meilę roko muzikai, kuri užgožia džiazinius elementus. Kartais net sunku suprasti, ar pats Nguyenas Le labiau džiazo, ar roko gitaristas, bet apskritai to junginio malonu klausytis.

Antrasis koncertas buvo skirtas tai muzikai, kuri iki šiol ir būdavo svarbiausia „Vilnius jazz“ festivalyje – naujajam, avangardiniam, šiuolaikiniui džiazu. Tikrai ne kasdien pamatysite ir išgirsite scenoje saksofonų orkestrą: net dyvilyka šiaisiai instrumentais grojančių 20–25 metų žmonių iš tiek pat šalių, atliekančių profesionalių kompozitorių specialiai jiems parašytą muziką. Pagalvojau, kad toks kolektyvas labiau tiktu festivaliu „Gaida“, nes džiazo elementų radau ne taip ir daug, bet šiaisiai atskirti akademinius muzikos ir džiazo avangardą tikrai nelengva. Norėjosi daugiau improvizacijos, daugiau džiazinio saksofono tembro, bet... Netrūko erdvinių sprendimų, paukščiojimų, pabégiojimų po teatrai ir panašiai. Beje, tai gerai grojantis jaunimas, tarp jų ir Lietuvos atstovas Dovydas Stalmokas. Tiesa, pasiodymas galėjo būti šiek tiek trumpesnis, nes viskas buvo pasakyta jau po trijų kompozicijų. Na, ir gal pernelyg pomastiškai skamba pavadinimas „Europos sakso-

fonų ansamblis“ ar ES kultūros ambasoriaus vardas.

Antrasis vakaro kolektyvas „Full Blast“, kuriam vadovauja legendinis ekstremalus naujojo džiazo lyderis saksofonininkas Peteris Brotzmannas, tiesą sakant, nepaliko jokių abejonių ir nesukėlė jokių staigmenų žmonėms, kurie yra girdėję ši virtuoza. Beprotiška nebejauno žmogaus technika ir neįtikėtinas muzikavimo tempas iš tikrujų negali palikti abejingų. Brotzmannas – puikus muzikantas, neabejotinas menininkas, baigęs vaizduojamojo meno studijas, scenoje muzikiniu garsu kuria nepaprastai sodrius vizualines kompozicijas. Stebina nepaprastas jo kolegų, bosininko Marino Pliakas ir būgnininko Michaelio Wertmüller sugerbėjimas akimirksniu prisiderinti prie šio menininko. Savo technika ir menine išraiška jie tampa tiesiog neatsiejama maestro dalimi.

Trečiasis koncertas buvo skirtas japonų muzikai, jų Vilniaus festivalis dažnai propaguoja. Koncertą pradėjo dviejų profesionalių aktorių Makigami Koichi ir Mita Freemanu grupė „Hikashu“, tai kūrybinė laboratorija, bet ne visai džiazinės muzikos. Šioje programe girdėjome visko – nuo visiško avangardo iki japoniškos estrados, nuo gerklino dainavimo iki kabaretinio stiliumi dainelių, roko gitaros garsiųjų vizualizacijų, liaudiškų švilpukų, virtuozių dambrelės improvizacijų, termenvokso garsų ir kt. Tačiau vis dėlto labiausiai buvo jaučiamas noras pademonstruoti meilę teatro menui.

Antricij scenoje pasirodė „Fuwa Works“ – vieno ryškiausių šiuolaikinio japonų meno kūrėjo kontrabosininko Daisuke Fuwa grupė.

Iš tikrujų gan simpatiškas repertuaro derinimo principas – ypač laisva free muzikos ir klasikinio džiazo kaita pademonstravo puikų muzikantų profesinį pasirengimą ir stilistinius muzikos krypčių pojūčius. Kas pavargo nuo visiškai naujosios muzikos, galėjo čia pat atsipalaiduoti skambant puikiai pateiktai klasikai ir vėl pasinerti į naujoviškų garsų bangas.

Ketvirtasis festivalio koncertas buvo skirtas naujajai Lietuvos muzikai. „Vilnius Jazz 2012“ paskelbė tradicinio apdovanojimo „Už nuopelnus Lietuvos džiazo kultūrai“ laureatą. UAB „A Cappella“ ir festivalio „Vilnius Jazz“ prizu apdovanotas pasaulinio garso muzikas, perkusininkas, kompozitorius bei audiovizualinių projekto kūrėjas Vladimiras Tarasovas, festivalio scenoje su savo paties subtury „Lithuanian Art Orchestra“ pristatęs specialiai parengtą „aleatorinių žaidimų“ programą. Taip pat skambėjo Arkadijaus Gotesmano ir Alberto Bregerio (JAV) duetas.

Festivalio „Vilnius Jazz“ iniciatyva jau nuo 2006 m. organizuojamas jaunujių talentų džiazo konkursas „Young Power“. Šiemet jam buvo skirtas penktasis – dieninis sekundienio koncertas, atrinktos trys grupės. Komisijos ir publikos sutarimu pagrindinio prizo laimėtojais paskelbtas vokalinė grupė „Singaz“.

Prieš pradedant paskutinį koncertą Rusų dramos teatre, Lietuvos džiazinė visuomenė (muzikantai, žurnalistai, kritikai, fotografai) padėkojo festivalio įkūrėjui Antanui Gušciui ir įteikė savo apdovanojimą už nuopelnus Lietuvos džiazu – fotografo Vytauto Sulšavičiaus sekurtą fotografiją koliažą.

O štai šio koncerto dalybu buvo kardinaliai skirtingos. Pirmieji scenoje pasirodė prancūzai atrodė gačtinai žaismingi ir išradinė, bet kick per daug „žaisliniai“. Malonu buvo jų muzikoje išgirsti I. Stravinskio, net A. Weberno ar A. Bergo kompozicinių konstrukcijų elementus, tačiau čia pat greta atsirandančios poetinės recitacijos ir pučiamųjų orkestrų hitų nuotrupos išduodavo baltasias kompozicijų vietas. Originali instrumentų sudėtis: daugumoję pjesių girdėjome net du bosinius instrumentus vienu metu – boso klarinetą ir boso saksofoną, tai suteikė kolektyvui gražią tembrinę spalvą.

„Spektaklis vaikams labai skiriasi nuo spektaklio suaugusiams būtent pedagoginiu požiūriu, nes žinodamas vaiko mąstymo būdą ar poreikius siūlai tai, kas jam turėtų būti pavyzdžiu, pamoka. Prisiimi pedagoginę atsakomybę. Tokia pozicija profesijoje šiuo atveju yra ir pilietinė, nes visi kalba apie publicos kritę, apie tai, kaip ji (publika) keičiasi... Juk žiūrovus reikia ugdyti nuo mažens, o ne imti ir šokiruoti vidutinio amžiaus namų šeimininkę. Reikia labiau galvoti apie ateitį, apie tą kartą, kuri vėliau pati

Michael Formanek

Kaip ir dera, festivalio pabaigoje sulaukėme stebuklo. Scenoje pagaliau pasirodė tikros, brandžios naujojo džiazo asmenybės. Nors visi vieno garsiausiu naujojo džiazo kontrabos virtuožo Michaelio Formaneko kvarteto narai yra seni jo scenos partneriai, visi drauge pradėjo groti tik 2008 metais. Puikus pianistas Craigas Tabornas yra žinomas ne tik kaip džiazo muzikantas, bet sykiu su grupės lyderiu ir kompozicijų autoriumi M. Formaneku, kaip ir jo kolega saksofonininkas Timas Berne'as, sugebėjo pademonstruoti pačius gražiausius savo meninius pasiekimus. Be galos prasminga, intelektuali, labai protinė tikrai naujojo džiazo muzikos tiesiog prikaustė klausytojus ir privertė rimtai susikaupus bent pabandyti suprasti šiuos fantastiškus muzikinius fragmentus. Beje, scenoje taip ir nepasirodė būgnininkas Geraldas Cleaveris, tačiau be perkusijos ši muzika tapo dar traipsnė, labiau koncentruota ir dar artimesnė.

Na ir pati pabaiga. Koncertas, pirmadienio vakarą gražiai užbaigė visą festivalį. Lyg baigiamoji vinjetė. Labai įdomus ir originalus pianistas iš Izraelio Omaras Kleinas pagrojo mums savo programą, kurioje girdėjome meistriškai supintus nacionalinius motyvus, džiazą, popsa ir šiuolaikinę akademinę muziką. Šis pianistas gerai valdo muzikinę formą, turi puikią grojimo techniką, muzikinę raišką. Jo muzikoje iš esmės susipynė viskas, ką girdėjome festivalyje.

Baigėsi pirmasis festivalio „Vilnius jazz“ jubiliejus. Susitiksimės po metų.

Premjeros

„Brangusis atrakcionų parko dėdė“

Vilniaus mažasis teatras kviečia į premjera mažuosius žiūrovus. Šį kartą svečiuose – praėjusius metų „Auksinio scenos kryžiaus“ už spektaklį vaikams laureatę Olga Lapiną. Jaunąją režisierę premjerai įkvėpė skandinavų literatūrą, imponuojanti atmosferiškumu, ryšiu su gamta, gebėjimu atskleisti vaikų mąstymo mechanizmus. Ji kupina įvairių žmogiškų santykų atspalvių,

nebijodama nevaikiškų temų, tokų kaip mirtis, vienatvė, išdavystė. O. Lapinės manymu, tokiose temose slypi milžiniškas potencialas teatrui.

Spektaklis „Brangusis atrakcionų parko dėdė“ pasakos apie atrakcionų parke nuobodų darbą dirbantį dėdė. Mažai su kuo bendraujanti, linksmbybių ir triukšmo nemiegstanti herojų nuolat supa grojantys, šokantys ir dainuojančios giminaiciai. Kaip šioms dvims pusēms surasti bendrą kalbą? Kaip uždarajam dėdei atsikratyti susikaustymo?

„Spektaklis vaikams labai skiriasi nuo spektaklio suaugusiemis būtent pedagoginiu požiūriu, nes žinodamas vaiko mąstymo būdą ar poreikius siūlai tai, kas jam turėtų būti pavyzdžiu, pamoka. Prisiimi pedagoginę atsakomybę. Tokia pozicija profesijoje šiuo atveju yra ir pilietinė, nes visi kalba apie publicos kritę, apie tai, kaip ji (publika) keičiasi... Juk žiūrovus reikia ugdyti nuo mažens, o ne imti ir šokiruoti vidutinio amžiaus namų šeimininkę. Reikia labiau galvoti apie ateitį, apie tą kartą, kuri vėliau pati

ateis į teatrą. Kadangi mane vaikystėje sužavėjo geri spektakliai, mačiau, kad ten yra tai, kas man aktualu, patinka, tai ir pati užsiėmiai teatru“, – savo poziciją apie teatro kūrimą vaikams dėsto režisierė.

Olga Lapina režisūros studijas baigė Maskvoje, Rusijos teatro meno akademijoje (GITIS), kuriė projektus ir bendradarbiavo su teatro menininkais bei pedagogais Brazilijoje, Meksikoje, Danijoje. Praėjusį sezoną buvo apdovanota „Auksinio scenos kryžiumi“ už spektaklį vaikams Rusų dramos teatre „Ste-

buklingoji kreidelė“.

Šiuolaikiškai apie toleranciją spektaklyje „Brangusis atrakcionų parko dėdė“ kartu su režisierė judesiu, žodžiais ir muzika prabilis aktorius Edmundas Mikulskis, Jokūbas Bareikis, Vytautas Rumšas (jaun.), Kirilas Glušajevas ir Ilona Kvietkutė. Jiems talkins scenografas Marijus Jacovskis, muzikinės dalies vadovas Artiomas Tulčinskis.

Spektaklis skirtas 4–8 metų vaikams. Premjera lapkričio 4 d. 12 ir 14 val. Vilniaus mažajame teatre.

VMT INF.

**Kęstutis Šapoka. „Du atvirlaiškiai“
Performansas, objektai
Nida–Vilnius, 2012 m.**

Nidos meno kolonijos žurnale (Antrasis/
Vasara 2011, Nr. 2 (2) atsitiktinai aptikau
jaunos menininkės projekto aprašymą:

*8 atvirlaiškiai su pašto ženklais, palikti
Neringos savivaldybės Viktoro Miliūno
viešosios bibliotekos knygose, bei 2, palikti
Nidos meno kolonijos mediatekos
knygose.*

*Atvirlaiškio kelionė priklauso nuo tarpininko –
žmogaus, radusio objektą, nes ant jo yra
adresas ir pašto ženklas. Taip sukuriamas
galimas ryšys tarp Nidos ir Vilniaus.*

*Baltas atvirlaiškio paviršius tampa kelio-
nės Nida–Vilnius fiksavimo priemone ir
dokumentacija.*

Būdamas Nidos meno kolonijoje jau turėjau
tikslą – kolonijos mediatekos knygose rasti
menininkės atvirlaiškius. Knygų vartymui
skyriaus maždaug po valandą per dieną ir
netrukus turėjau abu menininkės
atvirlaiškius. Juos pasisavinau ir parsivežęs
į Vilnių utilizavau.

Choreo-kinemato-grafija

Rūta Junevičiūtė kalbina Eglę Budvytytę

Menininkė Eglė Budvytytė (g. 1981 m. Kaune) šiuo metu gyvena Paryžiuje, kur ką tik baigė reziduoti „Palais de Tokyo“ šiuolaikinio meno centre. Autorei būdingas „hakerio“ bruožas, t.y. ji mėgsta „nulaužti“ ir „perkrauti“ įvairaus pobūdžio sistemų ir konstrukcijas: kino klišės, viešosios erdvės konvencijas, judesių kodus, moksline terminologiją ar apskirtai kalbą. Pavyzdžiui, sušokti abėcėlę, apro prijuoti lektuvų saugumo instrukcijas, perkelti Niujorką į Vilnių ir pan. Neseniai Šiuolaikiniam meno centre vykusioje Mindaugo trienalėje menininkė pristatė mobilių mieste judančią struktūrą – vienos specifikos performansą „Choreografija bėgančiam vyru“. Apie šį ir kitus kūrinius pateikiamas pokalbis, vykęs elektroniniu paštu (<https://vimeo.com/50996980>).

Esu nagrinėjusi tavo filmą „Šuolis“ („Leap“) socialinės erdvės teorijų aspektais, tiksliau, nagrinėjau būtent urbanistinės aplinkos ir žmogaus kūno santykį. Miestas per šią prizmę suvokiamas kaip programinis atitinkamos sistemos elementas, į kurį įjungiami kūnai. O autentiškas judėjimas virsta pasipriešinimo ar savasties forma. Kūnas pats gali būti traktuojamas kaip autonomiška erdvė, pagal kurio principus anksčiau ir buvo kuriama jo aplinka, taip pat ir architektūra.

Stadionai, procesijų kelias etc. Net matavimo vienetai kilo iš atstumų tarp kūno dalių, pavyzdžiu, pėdos. Čia galima prisiminti garsųjį Da Vinci piešinį – roménų architekto Vitruvijaus schemą. Architektūra buvo pavaldži kūno poreikiams ir jo veikimo principams, ne tik suvokiamā racionaliai kaip žemėlapiai ar maršrutų planai, o juntama, patiria ma. Ilgainiui miestas vis labiau virtos schema, struktūruojančia jo gyventojų judesius (tieki fizinius, tiek mentalinius) ir sumažino judesių amplitudę...

Aš kaip tik apie tai ir galvojau – kaip architektūra ir naujas urbanistiniai planavimai yra lengva ranka primetami miestų gyventojams, kurie vėliau turi ten gyventi pagal labai ribotas trajektorijas. Parkūro (parkour) judesio praktika (darant filmą) pasirodė kaip įdomi metafora apversti architektūros primetamus maršrutus bei scenarijus ir per fizišką paviršių pasisavinimą išplėsti ne tik judesius, bet ir vaizduotę.

Galvojant apie kino, architektūros ir judesio santykį, kinematografo principai turi panašumų su architektūriu planavimu – patyrėjui (žiūrovui ar kūnui fizinėje erdvėje)

Eglė Budvytytė

B. GROENENDAAL NUOTR.

Yra nustatoma percepcijos / judėjimo trajektorija, ritmas, pauzės. Pastate – tamsus tiesus koridorius, apšiesta salė, laiptai, akustika ir pan., kine – kadravimas, montażas, garsas, tekstas. Ar galvojai apie gimininę kino ir architektūros manipuliaciję prigimtį ir kaip ji rezonuoja su filmo „Šuolis“ tema?

Architektūra negali sužadinti troškimų, ji nesukelia emocinio atsako, ji kalba labiau kūnui ir veikiau netiesiogiai sąmonei. Kūnas architektūroje yra objektas, o kinas sąmonėje yra it parazitas, laikinai „apsigyvenęs“ prote. Filme „Šuolis“ įvyksta šių vaidmenų išvertimas

ta prasme, kad kūnas pradeda elgtis kaip parazitas architektūros paviršiuose, išnaudodamas jos savybes ne taip, kaip buvo suplanuota. Tačiau tokie meninai filmai kaip „Šuolis“ veikia žiūrovą visai kitaip nei kinas, nes kinas iš esmės siekia panaikinti čia ir dabar pojūtį ir naujo galingą įtaigą, vos ne (mentalinį) žiaurumą, kad sukurtų iliuzinių pasaulių. O menas iš dalies dėl klišių vengimo ir kitokių vizualinės kabolbos panaudojimo būdų yra kur kas kuklesnėje pozicijoje kalbant apie santykį su žiūrovu. Kinas apskritai yra įsiveržiantis, o vizualus metonėles, bet kliedintis apie pagėrimo maršrutus („Mindaugai,

Eglė Budvytytė. Iš performanso „Choreografija bėgančiam vyru“. 2012 m.

I. BUDZEIKAITĖS NUOTR.

jo, vienas iš svarbių grobuoniškos kino prigimties aspektų yra tam tikros vidinės architektūros – konstrukcijos panaudojimas, kaip tu sakai, kadravimas, montażas, garsas...

Kalbėjomės, kad ir tavo filmai, ir režiuotos situacijos prasideda nuo performatyvių veiksmų erdvėje ir tampa filmais arba lieka performatansu – situacija, kuri savo ruožtu primena filmo fragmentą. Pavyzdžiu, kaip per miestą bėganti vyru grupė per „Mindaugo“ trienalę.

Man įdomūs visokie nuslydimai ir netikėtumai, kurie atsiranda, kai kūnai pradeda elgtis ne pagal scenarijų (viešos erdvės, elgesio konvenciją, nerašytų socialinių susitarimų ir t.t.). Darant „Choreografiją bėgančiam vyru“ dar buvo įdomu sukurti gėdos pojūtį – tiek žiūrovams, tiek bėgantiesiems, panašiai kaip praeiviams gal būna truputį gėda, kai krišnaistai šokdamai eina per miestą. O „bėgantiems vyrams“ gėda ir jie sutrikę, nes vyriškasis identitetas krizėje, nes seni mačizmo kodai gal jau nebegalioja. Jie bėga ir „slepiasi“ nuo seno tapatumo (ir nuo sistemas), kartu inkorporuoja jau ir naujo tapatumo gestų – judesių, kurie jau nėra nei akivaizdžiai vyriški, nei moteriški, bet kažkur tarp vieno ir kito.

Be to, norėjosi įtraukti nuordū į homofobijos ir etnonacijų problemas. Išėjo tokia mobili struktūra, judanti vieša erdve ir paskui save generuojanti veiksmą. Dalis performanso turinio susikūrė dėl virtinės atsitiktinumų, kurie vyko paleidus vyrus bėgti per miestą: iš paskos sekanti minia su telefonais, kameromis ir dviračiais. Tada protestai prieš žiaurumą Prezidentūros aikštėje ir Mindaugo žmonos balsas, sklindantis per institucines kolonėles, bet kliedintis apie pagėrimo maršrutus („Mindaugai,

Mindaugai, turi bėgti toliau. Mačiau, kur esi. Vilniuje nebéra nei centro, nei periferijos. Gryno kraijo idėja seniai pamiršta. Mindaugai, ar girdi mane? Kur tu dabar? Girdėjau, kad tave matė kertant gatvę kažkur miesto centre. Būk atsargus. Imperija pasiruošusi tave įsiurbti bet kur ir bet kada...“), parkūro vaikinai, kurie valandėle prisijungę ir bėgo iš paskos. Išėjo tiršta asociacijų ir persiklojimų erdvė.

Parkūro vaikinai lyg atbėgo / išterpė iš tavo filmo.

Tėstinumas nutiko iš filmo į gyvą veiksmą, kitame mieste ir po keletų metų... Mano mėgstamas nugalistas komentaras bėgant: „Čia sportininkai. Ne, čia sekta! Ne – čia užsieniečiai!“ „Choreografija bėgančiam vyru“ – visokiu vienam kitam prieštaraujančių elementų koliažas, vyriškumo įvaizdžio „nuhakiniemas“ – kaip tu sakai, per gestus.

Sektos motyvas irgi ateina iš ankstyse iš tavo kūriinių. Kas tave domina neaiškiose, nuo masės atskilusiose bendruomenėse (šis elementas vis pasikartoja tai performatyviose situacijose, tai filmuose „Sekta“ („Secta“), „Šuolis“, „Magai“ („Magicians“))?

Domina ju gebėjimas susikurti laikinas autonomijos zonas per būvinę / darymą kartu. Kai tam tikri veiksmai ar gestai yra atliekami atskirai, po vieną, tai gali būti tik šou arba pamisimo ženklas, bet sinchronizuoti jie gali pradėti steigtis, konstruoti realybę.

Panašiai kaip kartu atliekami magijos seansai?

Taip, jeigu tu turi omeny, kad tuose magijos seansuose atliekami ritualai tikslas yra pagaminti naują tikrovę. Mane kaip tik ir domina, kaip išplėsti sąmonę per veiksmus.

Mano siekis nėra ritualizmas *per se*, o labiau ritualo aktas kaip kolektivinius metodas, bandymas suskurti skirtumą.

Kalbant apie bendruomenes, ar nemanai, kad ir tu kokiai nors priklausai?

Tikiuosi, kad viena koja priklauso Vilniaus bendruomenei, kuri yra unikali.

Yra tokia teorija, XIX a. pab. suformuluota psichologo ir filosofo Williamo Jameso. Pagrindinės mintis, kad žmogaus emociją reiškia išorinis judesys, o judesys gali „indukciškai“ sužadinti žmogui ši judesį sukėlusią emociją, t.y. „mes verkiame ne todėl, jog esame nuliūdė, o nuliūdė esame todėl, kad verkiame; mes ne todėl išsigandė, kad bijome, o bijome, nes drebame“ (Michail Jampolski, „Kulėšovo eksperimentai ir naujoji aktoriaus antropologija“, *Kalba – kūnas –*

Performanso atgimimas

Politinio spektaklio priešnuodis

Laima Kreivytė

Parašiau pavadinimą ir susinerinavau – performansas niekada nebuvo mire! Veikiau jo poveikio lauką usurpavo kiti veikėjai ir priemonės. Performansių vyko ir tebevyksta kasdienybėje, apsimetant kažkuo, kuo tave norėtu matyti kiti, ir net trumparam tuo patikint. Performansių vyksta televizijos studijose ir politiniuose debatuose. Politikai iš tiesų yra puikūs amžinojo prisikėlimo mito įkūnytojai. Meluose paskendę politiniai lavonai vis kyla į dienos šviesą, savo rinkiminiais prožektoriais užtemdydami atmintį. Brangiai apmokami pigūs triukai daugumai loterijos dalyvių tiki palengvins kišenęs, užtį galėsime iki soties klausytis naujų saviveiklininkų koncertų Seime.

Kuo čia dėti politikai? Nesiurūšiu jų įsventinti į performanso riterius – tam reikia gyvo santykio su kitu, gebėjimo būti čia ir dabar, reaguoti į situaciją. O jie privatizavo ateitį ir gyvena pažadų namuose, kurie kitiems téra kartoniniai filmavimo paviljonai. Blogiausia, kad ir dabarties kultūra suvokiamą kaip tokis paviljonas, kurį galima be vargo užimti. Kokia dar Nacionalinė dailės galerija su kolekcijomis ir apie architektūrą ir menus diskutuojančiu jaunimu!? Tai tik renovuotas namas, kuris puikiai tiks euroburokratų posėdžiams, ir tegu skrenda bronzinės Mikėno kregždutės į visas keturių pusēs. O gal būtent tokis utilitarus požiūris į kultūrą kaip politikos dekoraciją, o ne kaip į kasdienį dvasios maistą, neleidžiantį apkerpti protui ir jausmams, ir lemiantį politikos artistų rezultatus?

Manau, performansių atgimsta netik dėl spartaus gyvenimo virtualėjimo ir emigracijos į *feisbuką*, bet ir dėl poreikio kelti sunkius klausimus ir ieškoti atsakymų. Nes me-

niško akių dūmimo nebepakanka. Visi tie moralės ir dvasingumo imitavimai užsipluolant spektaklius, filmus, knygas ar tiesiog kitaip mąstančius ir mąstančius niekuo nesiskiria nuo pažado pakelti minimalią algą tūkstančiu litų.

Jau nurimo aistros dėl Romeo Castellucci spektaklio „Apie Dievo sūnaus veido koncepciją“. Sukilta neva prieš veido išniekinimą, nors iš tiesų – už jo parodymą. Lyg religingi žmonės turėtų atvaizdo monopoliją. Gal per tiesiogiai rodoma, kad viskas vyksta Dievo akivaizdoje (nutaptyto, įsivaizduoto ar tikro – priklausomai nuo įsitikinimų). Tikriausiai ta akistata ir buvo nepakeiliama tiems, kurie néjo į spektaklį ir vengė atsidurti jo poveikio lauke. Kartu vengė permastytį, ką reiškia būti Kito akivaizdoje, kaip tai veikia (jei veikia) mūsų veiksmus ir poelgius. Nes atsidūrus tokiuje situacijoje tektų pripažinti, kad niekuo nesiskiriamė nuo vaikų, mètančių žaislinės granatas ir sprogdinančių pasaulį su visu Kristaus atvaizdu. Kiekvienas melas sprogdina iš viodus ir griauna iš išorės – nesvarbu, ar tai mato visa reginti akis. Ir jei tikėtum, kad pro ją niekas neprasprūs, ar svaidytum prakeiksmų akmenis?

Tai, kas pakilo į diskusijų paviršių, buvo ne koks esminis pasaulėžiūrinis klausimas, o fekalijos. Ne labai gilintasi, kaip ir kokiamate kontekste jos spektaklyje naudojamos – užteko, kad viskas vyko Viedo akivaizdoje. O vyko prasmgingi ir taurinantys dalykai – apie tai rašė daug išmanančių žmonių (galima paminti Juliusas Sasnauko atsiliepimą ir Almos Braškės recenziją). Man šiuo atveju svarbu lokalizuoti pirmynkštę nešvaros ir mirties baimę, norą tai išstumti iš regos lauko (dar kartą prisiminkime Julios Kristevos „Siaubo galias“). Abjek-

Marina Abramovič. „Menininkė yra čia“. 2010 m.

tiskas menas ir yra skirtas tam, kad sukrėstu laikinumo ir gyvo virsmo negyvum. Jis dažnai kelia pa sišlykštėjimą ir atmetimo reakciją. Tai neturi patikti. Savo yrančiu kūniškumu tokie kūriniai išmuša iš patogios kasdienybės, iš žiniasklaidą ir reklamą užliejusio miluo ir priverčia pamastytį apie tai, apie ką galvoti nenorime ar neturime laiko. Tiesiog priverčia susimastytį – ir tai jau gerai beprotiškų darbų karuselėje.

Nors diskusijų vilkelį veikiausiai įsuko politinis motoras, visi tie purslai ir bandymai uždrausti dar nerodytą spektaklį iš tiesų sukosi ne apie tikėjimą, o apie pažeminimą. Ne apie Dievą (jei nesiabmeldys), o apie šūdą. Apie sakrališkos ir profaniškos sferos susidūrimą ir suprišeiniimą. Tai priminė Milano Kunderos svarystymus ne tokiam dramatiškame kontekste:

„Už visos Europos religinių ir politinių tikėjimų stūksa pirmasis „Genesės“ skyrius, kuriamo sakoma, kad pasaulis suruktas teisiniagai, kad būtis – tai gerai, tad ir daugintis yra teisinga. Ši fundamentalų

tikėjimą galime pavadinti *kategoris* *ku pritarimu būčiai*.

Jei dar visai nesenai vetejo žodžio „šūdas“ knygose buvo rašomi daugtaškiai, tai tik ne iš moralinių sumetimų. Manau, netvirtinsite, kad šūdas esas amoralus! Šūdo atmetimas yra metafizinis. Defekavimas yra kasdienis Kūrimo atmetimas. Arba – arba: arba šūdas yra priimtinės (ir nebeuzsiadarinėkime išvietėse!) – arba esame sukurti mums nepriimtinu būdu.

Vadinasi, estetinis *kategoris* *ku pritarimo būčiai* idealas yra tokis pasaulis, kuriamo šūdas paneigtas ir kuriamo visi elgiasi, tarsi jo nė būt nebūtų. Toks estetinis idealas vadinas *kitu*.“ (Milanas Kundera, „Nepakeliamā būties lengvybė“, Vilnius: Amžius, 1993, p. 150, iš čekų kalbos vertė Almis Grybauskas)

Šią kičio ir objekto, iliujosios ir atmatos, absoluto ir mirštančio individu akistatą ir išryškino režisierius. Savo racionalumu ir vizualiniu ženkliskumu, minimalia teatrine estetika spektaklis labiau priminė šiuolaikinį performansą, kur žmonės ne vaidina, o įkūnija save. Tie-

siog būna situacijoje. Būna neypatingi, nepagražinti, nesistengiantys atskleisti charakterio ar kitaip „iti kinti“. Castellucci spektaklis buvo tokiu idėjų dėlionė – tévo, sūnaus, anapusybės. Gal jis nepaveikė taip, kaip norėtusi teatro magijos pasiūgimais žiūrovui. Tačiau jis kalbėjo gyvai gyviems (nors neišvengiamai einantiems myriop) žmonėms. Manau, žadinti suvaiduoklėjusių ir suvirtualėjusių žmonių gyvybę nėra menka užduotis.

Ir tai ne vienintelė priežastis, kodėl performansas atgimsta. Esame kūniškos, mąstančios ir jaučiančios būtybės, todėl tiesioginio santykio negali pakeisti jokios simuliacijos. Tai liudija ir didžiausias pastarųjų metų meno įvykis – Marinos Abramovič trijų mėnesių performansas Niujorko modernaus meno muziejuje. Jis, kaip ir paroda, vadinosi „Menininkė yra čia“ („The Artist is Present“). Menininkė yra čia, dabartyste, kiekvieno, kas atsisės priešais, akivaizdoje. Ji nieko nedaro – tik būna žiūrovo veidrodžiu. Ne atspindžiu – tiesiog gyvu žmogumičia ir dabar.

(„The Joy is not Mentioned“)?

Atsimenu, labai gerai pavyko atgaivinti tą judesį, kai krentama ant žemės ir sukamas ratu. Mums atnešus grojantį „boomboxą“ (nešiojamas kascių arba kompaktinių diskų grotuvus su dvimi ir daugiau garsiakalbių). Taip pat hiphopo žargonu vadinas *ghettoblaster ar jam box* į skverelius ar gatvių sankryžas ir trumpam ten sustojus dažnai kokie nors nepažįstami vaikinukai, išvydę „boomboxą“, krisdavo ant žemės ir darydavo tą judesį arba, tiksliau, vietinę to judesio versiją.

O dar tėsiasi *Coro collective*?

Coro collective nariai gyvena skirtingose šalyse, o vienas iš pagrindinių *Coro* kūrybos prielaidų buvo laiko leidimas – buvimas kartu. Todėl dabar viskas suspenderuota.

Kas šiuo metu domina?

Noriu padaryti psichomagijos veiksmų seriją erdvėms. Ir paskaitytį apie daigintas sėklas kaip ateities maistą.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

Ivykis: kinas ir prasmės paeškos, Vilnius: Mintis, 2011, p. 164). Tokiu atveju žmogus jaučia gédą galbūt ne dėl savo sąžinės ir konvencijų, o todėl, kad atlieka kažkokį veiksmą, smegenyse suaktyvuojačių ši jausmą. Taip pat ir džiaugsmą patiriamę per džiugiesio gestus. Ką manai apie tokią inversiją?

Menas irgi naudoja tą patį principą, kur (fizinę) jausmo, būsenos, idėjos išraiška eina pirmiau už ją lydinčius protinius procesus. Iš išorės į vidų.

Dar mąšiau, kad šitą Jameso schemą įdomu pritaikyti „Bégan-tiem vyrams“. Kai sakai, kad krišnaistų etynės ar vyru slėpmosi judesiai implikuoja viešajį gédos jausmą...

Turi omeny, kad gédą toje situacijoje nėra kaip duotybė, bet gal ji atsiranda nuo tų vyru judesių...

Pagal Jameso idėją, gédą nebūtų duotybė. Pirma cītų kažkoks jude-sys ir tik paskui jausmas. Iš principo juk būtų kaip ir aišku, kad nuo meškos bėgi, nes jos išsigasti, bet, anot Jameso, – ne, tu jos bijai, nes pradėjai bėgti. Gal fizinis veiksmas pagamina jausmą, nes kūnas sureaguoją greičiau. Tai pagal šitą mintį, žiūrint į krišnaistus gédą gal, pavyzdžiu, dėl paties snairavimo ar atsitraukimo. O kai kuriems dalyviams, matyt, iš tikruju buvo nejauku, nes jie atlikinėjo tavo sukurtus „gédos gestus“.

Manai, kad vyrams buvo gédą, nes jie atlikinėjo „gédingus“ jude-sius? Man patinka tokia inversija, nes tada išcina, kad mano pasiūlyti gestai veikė iš išorės į vidų ir keitė sąmonės būsenas.

„Choreografija bégančiam vyru“ buvo ŠMC organizuojamos 11-osios Tarptautinio meno (Mindaugo) trienalės dalis. Šiomet koncentruo-tasi vien į performanso ir kino žanrus. Stebint tarptautinio meno

tendencijas atrodo, kad jau kurį laiką performansas išgyvena rene-sansą (performatyvios paskaitos, pokalbių šou ir gyvi pasakojimai, interaktyvūs teatrinių vyksmai, vien performansui skirtos meno bienalės etc.). Kaip tu žiūri į šią mediją?

Man ši medija įdomi dėl to, kad yra tiesioginė, ir dėl to, kad naudojasi tokiu pamatiniu šaltiniu / įrankiu – žmogaus kūnu. Dar dėl potencialo susintezuoti kelias medijas – kalbą, judesį, vizualių formą, garsą. Performansas dabar dar aktualus ir tuo, kad ši medija tarsi ekologiška – lieka tik prakaitas, prikvėpuotas oras, néra objektų, kuriems pagaminti reikia daug išteklių, transporto ir t.t.

Savo kūriniuose į naujus kontekstus inkorporuojasi tokias kolektyvinio buvimo formos, kultūriniai kodū sistema kaip *vogue*, hiphopas (tas pats parkūras). Ką jos tau repre-zentuoja?

Savo darbuose (tai buvo kolabo-racija su Goda Budvytyte ir Ieva Miscevičiute, *Coro Collective*) hiphop-

pà bei *voguing* naudojome kaip nuorodas į istorinius kultūrinius jū-dėjimus, kurie buvo emancipaciniés ir kolektyvinės prigimties. Mes ne-sigilinom į patį judesį – vien tik kaip į įrankį individualizmu ir jo išraiškai švesti. Buvo svarbu suvokti šių judėjimų ištaškas ir ką jie reiškė prieš juos pasisavinant „mainstream“ o“ kultūroms. Pavyzdžiu, hiphopo *b-battles* buvo gaujų muštynių perké-limas į šokių aikštėles, o *Vogue* pobūviuose, panašiai kaip ir Jeano Roucho filme „Mad Masters“, vyko aktyvi dominuojančios klasės galios apropiaciją per tam tikrą mimikrijos formą. Judesiai, be abejio, buvo svarbi to dalis, bet jie – tik ritualo įnagiai, o ne savaiminis tikslas. Mes, permisuodamas *vogue* gestų žodyną, norėjome „peršokti“, t.y. per-mastytį vietines kultūrines duotybes ir kodus.

Kokie tie momentai iš Niujorko hiphopo istorijos, kuriuos pavyko atgaivinti Vilniuje, 2007-ųjų projekte „Apie džiaugsmą neužsiminta“

Vaikai kalba

Nauji filmai – „Pokalbiai rimtomis temomis“

Živilė Pipintytė

Naujas dokumentinis Giedrės Beinoriūtės filmas „Pokalbiai rimtomis temomis“, be abejų, giminė iš kilnųjų ir šviesių intencijų. Šiuolaikiniai vaikai, jų traumas, viltys, išgyvenimai, laimės akimirkos, prisiminimai – iš tų temų, kurios visada bus svarbios. Žinoma, paskutiniai metais atsirado ir daug gana konjunktūriškų kūrinelių (beje, ne tik kine) apie vaikus. Panašių filmų pastebimai daugėja visur, ir lietuviu, galima sakyti, atsilieka nuo pagrindinės srovės. Bet tiksliai suformuluota ar aktuali tema dar nereikią, kad filmas pasiseks. Jo sékmė priklauso ir nuo autorė, ir nuo herojų, nuo to, ar atsiras abipusis pasitikėjimas ir susidomėjimas. Višus tū išvardytu aplinkybiu, regis, naujam filmui nepristigo, juolab kad Beinoriūtės sekurė ne vienai, atspindinti vaikų pasaulį. Vaidybinis „Balkonas“ ir istorinė rekonstrukcija „Gyveno senelis ir bobutė“ turėti daug gerbėjų. Bet pavadinti naujajai filmų sėkmę ar jaudinanciu liežuvius neapsiverčia. Griečiai atvirkšciai, nors neabejoju, kad „Pokalbių rimtomis temomis“ laukia ne vieno tarptautinio kino renginio dėmesys ar apdovanojimas.

Žiūrėdama filmą prisiminiau, kaip kadaise diskutavau apie „Šiaurės Atėnų“ spausdinę rašytojos Vandas Juknaitės pokalbių su vaikais ciklą. Tada man pristigo aiškios literatūrinės tū pokalbių for-

mos, medžiagos atrankos, akcentų. Kaip supratau, šie pokalbiai, vėliau tapę atskira knyga, ir įkvėpė Giedrę Beinoriūtę kurti „Pokalbius rimtomis temomis“. Režisierė pasirinko minimalistišką stilium – kadrė tiktas, atsakinėjantis į jos klausimus. Ir nieko daugiau – fonas neutralus, jokių priešistorių, režisierės reakcija taip pat galime tik nujauasti. Vaikų žvilgsniai dažniausiai skirti kino kamerai, t.y. mums, atsakymai – režisieriui. Vis dėlto „Pokalbiams rimtomis temomis“ priekaištai būtų panašūs – filmui stinga formos, akcentų, pagrindinės minties formulavimo ir raidos. Toks įspūdis, kad sukeitus pokalbius vietomis filmme niekas nepasikeistų. Ji fiksuoja atsakymus į savo klausimus.

Matyt, ir vėl, kaip ir kalbėdama su „Šiaurės Atėnų“ redaktore, pa- sirodytiu senamadiška, nes manau, kad literatūrinė ar kino forma buvo tobulinama ne viena amžių ne tam, kad jos paprasčiausiai imtu- mei ir atsakytumei. Pasiduoti pokalbio tėkmėi paprasčiausiai neproduktivu – atsiranda nereikalingo daugiaždiavimo ir pasikartojimų. Neįsivaizduoju gero dokumentinio filmo be aiškių pradžios ir pabaigos, be kūrėjo hipotezės ar tezės, kurias jis nori įrodyti. Be katarsio akimirkos. Pagrindinę mintį, žino- ma, formuluoja pats žiūrovas, bet režisierius turi jam padėti, išdėstyti argumentus, su kuriais žiūrovas sutiks arba ne.

Dar dokumentiniame kine svar-

bi intonacija. Čia ji gal net svarbesnė nei vaidybiniame. „Pokalbiai rimtomis temomis“, man regis, prasideda ne ta intonacija. Toli nuo mamos su močiute gyvenantis berniukas, akiavizdu, – tragiskas personažas. Tačiau tai, kaip jis sublimuoja savo skausmą, pernelyg suvaidinta, nors ir suprantai, kad vaikas nekaltas. Režisierė pati turejo išgirsti intonaciją, kuri ne vienam nuskambės kaip maiyvmasis, apsaugoti herojų ir mus nuo tokios reakcijos.

Filme yra ir daugiau vaikų, kurie akiavizdžiai sublimuoja savo išgyvenimus. Akla mergaitė rašo eiles, kurnebylė – pasakas, neįgalus berniukas ne tik puikiai dainuoja, bet ir originaliai mąsto. Gražios tū vaikų pastangos, jų vidinė neprikalaujomybė sužavės visus. Bet kai šaliajų pasigirsta globos namų vaikų monologai, jie tokie rūstūs, skausmingi ir net žiaurūs, kad mergaitės pasakos ir eilės suskambia sentimantaliai. Tiesiog tie vaikai gyvena skirtinguose pasauliuose. Gali būti, kad režisierė tokio kontrasto siekė sąmoningai, bet taip ji sekurė nelabai palankias aplinkybes daliai savo herojų. Tačiau kai Beinoriūtė dar paprašo tvirtos ir, matyt, daug patyrusios mergaitės prisiminti sapną, apie kurį jai kadaise pasakojo, matai, kaip vaikas nenori nuvilti režisierės ir fantazuoja priešais kamerą. Tik natūrali pokalbio eiga jau subyrėjo žiūrovo akys. Vaikai gali būti tokie pat manipulatoriai

„Pokalbiai rimtomis temomis“

kaip ir suaugusieji. „Pokalbiuose rimtomis temomis“ akiavizdu, kad režisierė jiems patinka, kad jie suvokia, jog nuoširdžiai jai rūpi, todėl nori pateisinti lūkesčius.

Beinoriūtė klausinėja apie šeimą, meilę, Dievą ir kartais net apmaudu girdėti tokius banalius klausimus. Todėl pradedi „sirgti“ už tuos, kurie nenori kartoti banalybių. Kaip tas berniukas, kuris skaito Castanadą. Toks įspūdis, kad filmui užtektų pokalbio su juo, jo istorijos ir pasvarstyti. Bet jo pasaulis ir atsi- vėrimai, regis, netelpa į kruopščiai suplanuotą filmą.

Štai čia ir suprantai, kad Beinoriūtės pasirinkta forma visai ne minimalistiška, o manieringa. Stilingas ir nudailintas vaizdas sufleruoja, kad „Pokalbių rimtomis temomis“ herojų situacija pernelyg dirbtinė, kad buvimas priešais kamerą juos verčia stengtis atrodyti kitaip – gražiau ir protingiau nei realybėje. Kad

klausimai, ko gero, taip pat pri- tempti, nekyla iš realių vaikų po- reikių išsisakyti. Užuot skatinę su- simažtyti ar atsiverti, jie verčia vaidinti, apsimesti.

Manieringumas dažnai lydi ne- rimo ir intelektualinių krizių laikus, kai apima tuštumos baimę ar kai menininkai praranda tikėjimą menu. Arba tais, kuriems ji kuria. Kai Beinoriūtė žūtbūt bando ištraukti iš savo herojų aiškių suformuluotas mintis ar išvadas, kad ir apie tai, ar yra Dievas, ji atsisako pa- standų įtraukti į pokalbius ir žiūrovus.

Bet vaikai yra vaikai. Jie sako, ką galvoja, nori atrodyti „kieti“ ir sa- mojungi, net jei sektinus pavyzdžius jiems diktuoja pirmiausia masinė kultūra. Vaikai lieka savo pasaulyje, į kurį kino žmonės, regis, užkly- do trumpam. Skirtumas tarp rim- tų pokalbių ir pokalbių rimtomis temomis vis dėlto egzistuoja.

Animacijos nebūna daug

Prasideda Tarptautinis animacinio kino festivalis „Tindirindis 2012“

Spalio 22 d. prasidės 10-asis tarptautinis animacinių filmų festivalis „Tindirindis“. Vilniuje jis vyks iki lapkričio 4 d. kino teatruse „Pasa- ka“ ir „Skalvija“. Spalio 29 d. festi- valis persikelė į Kauną, iš ten ke- liaus į Šiaulius, Klaipėdą, Panevėžį, Raseinius, Jurbarką ir Nidą.

Jubiliejinis dešimtas festivalis sutapo su pasaulinės animacijos gimimo 110-osiomis metinėmis: 1892 m. spalio 28 d. Charles'is Émile'is Reynaud Paryžiuje žiūrovams parodė pirmąjį animacinių filmą „Vargas Pjero“. Nuo šios datos ir skaiciuojama kino animacijos istorija. Lėlių animacijos pradininku laikomas Vladislovas Starevičius 1910 m. Kaune nufilmavo „Elnia- ragių kovą“. Rusų kino pramonininkas Aleksandras Chanžonkovas pakvietė Starevičių į Maskvą. Ten ligyiai priės 100 metų ekranuose pa- sirodė „Gražioji Lukanida“ – pirmasis Rusijoje kurkurtas animaci- nis filmas. Šiuos įvykius paminės ir „Tindirindžio“ rengėjai.

Šiemet festivalio atrankai buvo atsiusta apie tūkstantis animacinių

„Sniegutas raitelis“

filium, iš jų tik ketvirtadalis atrinktas į konkursines programas. Kaip ir kasmet, filmai suskirstyti į pro- gramas. „Tindirindis“ suteiks galimybę pamatyti, kas vyksta pasaulyje animacijoje, taip pat naujausių lietuvių kūrėjų filmus. Lietuvių pro- gramoje bus debiutuojančių kūrė- jų ir jau pripažintų meistrų – Nijolės Valadkevičiūtės, Valentos Aškinio ir Jūratės Leikaitės-Aškinienės filmų. Atskira programa sudaryta iš VDA, VTDK, kitų aukštųjų mo- kyklų studentų filmų.

Tarpautinės programos filmai

sugrupuoti pagal temas ir poten- cialią auditoriją. Šiemet festivalyje ir vėl gausu svarbiausių animacinių kino festivalių prizais apdovanotų darbų. Čekų režisierės Michaelės Pavlatovos filmas „Tramvajus“, šie- met apdovanotas Tarptautinio An- si animacinių filmų festivalio Di- džiuojančių ir kino kritikų prizais, pasakoja apie tramvajaus vairuo- toją ir pilkai bei apatiškai keleivių vy- rų minią. Kanadiečių ir prancūzų filmas „Edmondas buvo asilas“ (rež. Franck Dion) – tai istorija apie mažą žmogutį, kurio beveik niekas

moksleivių iš Lietuvos miestų ir už- sienio filmus. „Forma T“ ir „Figū- ra Z“ programų filmuose eksperi- mentuojama su animaciniu kino formomis ir figūromis: Nijolės Valadkevičiūtės filme „Laikas ir er- dve“ tarp eileraščių cielučių kompozi- cijų šmékščioja Maironio atvaizdai. Studentų filmų turinį atspindi pro- gramų pavadinimai „Siaubai ir sap- na“ bei „Juokai juokais“, į „Žaidi- mus suaugusiemis“ pateko filmai apie suaugusiuų problemas, „Gy- venimo metamorfozės“ rodys vidi- nes permanentas ir žlugusias svajones. „Muzikos animacijoje“ svarbiausia yra muzika. Ypač atviri animacinių filmų, kuriuose kalbama apie mei- lę, aistrą, seksą, atsidūrė progra- moje „Meilės skonis“.

Nors dauguma „Tindirindžio“ filmų trumpametražiai, bus paro- ditya ir pilno metražo kūrinių. Tarp jų – vengrų režisieriaus Marcello Jankovicsiaus „Žmogaus tragedija“. Jo herojai – pirmoji žmonių po- ra, išvaryta iš Rojaus. Šis filmas pradėtas kurti 1989-aisiais, užbaigtas tik 2011 metais.

PAGAL RENGĖJU INF.

Vis dar praeityje

Krësle prie televizoriaus

„Legendinio Levo Tolstojaus romano „Ana Karenina“ ekranizacija pasakoja tragišką meilės istoriją. Pagrindinė herojė – aukštumenerė ponija, Alksejaus Karenino žmona, ji išdavusi su Aleksejumi Vronskiu – grafu, kavalierijos pulko vadu. Kine šią istoriją statė ne vienas garsus režisierius, o Anos Kareninos vaidmuo traukė ne ryškiasias kino žvaigždes – tarp jų ir legendinę Gretą Garbo bei žymiają Jacqueline Bisset.“ (kalba netaisyta) Taip TV3 pristato Bernardo Rose'o filmą „Ana Karenina“ (20 d. 22.30), kuriame pagrindinį vaidmenį sukūrė Sophie Marceau. Jei atvirai, toks pristatymo lygis nestebina. Kai šalis dvidešimt metų pakankamai ir nuosekliai neinvestuoja į kultūrą, švietimą bei kokybišką spaudą, viudutinis jos gyventojų intelektu lygis dėsninai degraduoja. Paskui tauta atiduoda savo balsus staiga praturtėjusių ir pasijutusių išminčių bokštai tipiškų homo sovieticus patinų vadovaujamoms partijoms. Paprastai jos ir vėl veda visus į šviesią ateiti. Grįžtant prie „Anos Kareninos“, nesu šios ekranizacijos gerbėjas, bet netrukus kino teatruse pasirodys nauja, eksperimentinė, salygiškoje teatro scenoje vykstanti Joe Wrighto („Atpirkimas“) didžiojo romano kino versija, kurioje pagrindinę herojė suvaidino anoreksiška Keira Knightley, todėl ir į šią verta užmesti akį.

Dviprasmiskų moterų portretų šią savaitę bus daugiau. Pagal Josepho Conrado apskymą 2005 m. sukurta Patrice'o Chéreau „Gabrielė“ (LRT Kultūra, 24 d. 22.30) perkels į Paryžių, belle époque laikus, į namus, kuriuos mėgstama lankyt. Ilgi vakarai prabėga diskutojant, klausantis muzikos, bendraujant su subtilia ju šeimininke Gabriele (Isabelle Huppert). Turtngasis moters vyras (Pascal Greggory) laiko žmoną didžiausiu savo turtu. Vieną dieną Gabrielė palieka namus. Atsakymas, kodėl taip atsitiko, filme nenuuskambės, kaip, beje, ir kodėl ji sugrižo. Bet užtatai įdomu atsakymus formuluoti pačiam, skaitant tai, kas parašyta tikliai atkurtos epochos vaizduose, personažų veidoose, bandant suprasti, ką sako muzika, sulėtintas ritmas, neįprastos šviesos ar spalvos. Beje, Chéreau, kuris yra ir patyrės teatro režisierius, minėjo, kad „Gabrielė“ padėjo jam išsivaduoti iš „teatro žmogaus kompleksu“.

Kameriškos visada įdomaus amerikiečių režisieriaus Jameso Gray'aus 2008 m. dramos „Tarp dviejų mylimujių“ (LNK, 21 d. 23.10) veiksmas vyksta šių dienų Niujorke. Viengungis Leonardas (dažnai režisieriaus filmuose vardinantis Joaquinas Phoenixas) abeoja, ar vesti tėvą jam parinktą šeimos draugę Sandrą (Vinessa Shaw), ar pasipriestinti jiems ir įsiplausyti į vidinį bal-

są, į jausmus, kuriuos žadina naujoji kaimynė Mišelė (Gwyneth Paltrow). Ši filmą taip pat įkvėpė rusų literatūros klasika, Gray'ų sudominu Fiodoro Dostojevskio „Baltųjų naktų“ herojus, kuris išgyvena platoniską meilę gatvėje sutiktai moteriai ir yra jos apsėstas. Todėl nenuostabu, kad „Tarp dviejų mylimujių“ dažnai lyginama su Luchino Visconti Dostojevskio ekranizacija.

Vienas originaliausiu (bet tai ne reiškia, kad geriausiu) ateinančios savaitės filmu – gerokai primiršto gyvo prancūzų kino klasiko Bertrand'o Tavernier 2009 m. JAV sukurtais trileris „Elektriniame rūke“ (LNK, 24 d. 22.35). ...Luizianos detektyvas Deividas (Tommy Lee Jones) sekā jauną moterų žudiko pėdsakais. Grždamas iš musikaltimo vicos jis sutinka Holivudo žvaigždę Elrodą Saiką (Peter Sarsgaard), kuris į Luizianą atvyko filmuotis, o jo filmą remia victimis mafiozas (John Goodman). Aktorius pasakoja detektyviui pelkėjate matęs suruši juodaodžio kūną. Šis pasakojimas pažadina Deivo prisiminimus. Jis vis artėja prie žudiko, bet žudikas artėja prie detektyvo šeimos...

Filmas sukurtais pagal juodojo romano meistro Jameso Lee Burke'o kūrinį. Ši rašytoja mėgo ir mylimas Tavernier aktorius bei draugas Philippe'as Noiret, kuriam režisierius ir skyrė „Elektriniame rūke“. Filme detektyvą persekoja vai-

„Tarp dviejų mylimujių“

duoklis – Pilietinio karo generolas. Tavernier sako, kad Burke'o kūryboje jis visada domino santykis su praciitimi: rašytojas aiškina, kodėl Luizianoje praeitis lemia dabartį. Pasak Burke'o, taip vyksta todėl, kad Luizianos gyventojai nuo pat Pilietinio karo laikų neisdrįso pasipriešinti rasizmui, kad neįvyko sažiningos egzaminas, todėl tai iki šiol provokuoja musikaltimus ir korupciją. Burke'as, kuris vadinamas juodojo romano Faulkneriu, tvirtina: „Praciit nemirė, jis dar netapo praciitimi.“ Kickvieno prievertos akto ištakos glūdi praeityje. Tai tema, kurią aždažnai nagrinėjau savo kūryboje.“

Pedofilija, regis, priskiriamas prie šiuolaikinių musikaltimų. Apie pedofilio gaudymą pasakos debiutinis Davido Slade'o 2005 m. filmas „Le-dinukas“ (LRT, 20 d. 23 val.). Jo he-

rojė – keturiolikmetė Heilė (Ellen Page) internete susipažista su trisdešimtmiečiu fotografu Džefu. Ji įtaria, kad fotografas yra pedofilas, todėl nusprendžia nusikaltėlių de-maskuoti. Pakaunės publikai filmas, manau, patiks. Man jame pristigo psychologijos ir patikimų motyvų.

Bet jei mėgstate grižti į praeitį, siųsnakt (19 d. 24.00) LRT primins vieną Nepriklasomos Lietuvos išvakarėse sukurto filmu – simbolisko pavadinimo Stasio Motiejūno ir Romo Lileikio „Aš esu“ (1989). Filmas sugrąžins į išnykusį Vilnių. Miestas ir smalsus jo paslaptinių tyrinėtojas mažas berniukas, kurį suvaidino talentingas, anksti žuvęs Giedrius Čaikauskas, – pagrindiniai šio filmo herojai.

Jūsų –

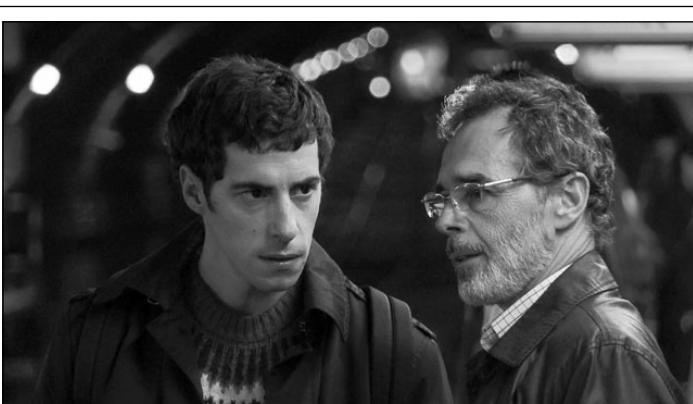
JONAS ÜBIS

Anonsai

Kviečia Lotynų Amerikos kultūros dienos

Spalio 18 d. prasidėjo tradicinės Lotynų Amerikos kultūros dienos. Jos truks visą savaitę. Septintus metus vykstantis renginys vilios kini, fotografių parodomis, muzikos dirbtuvėmis, šokių vakarais ir Lotynų Amerikos literatūros skaitymais, paskaitomis bei susitikimais. Dienas rengia festivalis „Kinno pavasaris“.

Lotynų Amerikos kultūros dienos pristatys septynis Lotynų Amerikos kūrėjų filmus, sulaikusius tarptautinio pasiekimo ir prestižinių festivalių apdovanojimų. Jie bus rodomi „Forum Cinemas Vingis“. Renginį atidarys Andreso Woodo filmas „Violeta išejo į dangų“ („Violeta se fue a los cielos“, Cilė, Brazilija, Argentina, Ispanija, 2011). Tai biografinis pasakojimas apie Čilės kultūros simbolį – dainininkę, poetę ir dailininkę Violetą Parrą (1917–1967). Filme rodomi įvairūs Parros, kurių suvaidino Francisca Gavilan, gyvenimo tarpsniai – vaidystė su tévu alkoholiku, audringi meilės romanai, gastrolės įvairiuose žemynuose, politiniai ir estetiniai pasirinkimai, iki pat tragiskos ankstyvos mirties išsaugota kūrybos laisvė. Parra buvo ne tik dainininkė, bet ir rašytoja, menininkė, kolekcionierė. Jos kūryba paskatino susidomėti Čilės folkloru, o pati dainininkė tapo nacionaline didvyre.

„Studentas“

Gausus garsių aktorių bei režisierių būrys – Benicio Del Toro, Pablo Trapero, Julio Medem, Elia Suleimanas, Gasparas Noé, Juanas Carlosas Tabio, Laurent'as Cantet – prisidėjo prie filmo „7 dienos Havanaje“ („7 días en La Habana“, Prancūzija, Ispanija, 2012) atsiradimo. Filme kuriamą šiuolaikinio miesto portretą sudaro septynių režisierių sukurtos novelės. Skirtingą jų poziūrį į miestą lėmė giomituji šalių kino tradicijos ir patirtis, bet visus įkvėpė Kubos sostinės miestiečių gyvenimas. Kiekviena filme dalis skirta vienai filme personažų savaitės dienai. Kūrėjai norėjo per teiki skirtingų socialinių sluoksnių Havano gyventojų svajones, kultūros ypatybes, istoriją.

Debiutinio Williamo Vegos filmo „La Sirga“ (Kolumbija, Prancūzija, Meksika, 2012) herojė – devyniolikmetė Alicia, kurios tévai žuvo per partizanų sukeltas žudynes. Ji vyksta pas vienintelį gyvą gimi-

naitį – dėdę Oskarą, kuriam priklauso užēiga „La Sirga“. Ten mergina bando atgauti pusiausvyrą. Bet ilgai laukto Oskaro sūnaus Fredžio sugržimas sugriaus jos ramybę. Fredis yra susijęs su tuo bevardžiu karu, kurio auka tapo ir Alicia.

Jaunos Čilės režisierės Domingos Sotomayor Castillo (g. 1986) kelio filmas „Nuo ketvirtadienio iki sekmadienio“ („De jueves a domingo“, Cilė, Olandija, 2012) pasakoja apie du vaikus – dešimtmetę Liusiją ir jos jaunesnįjį broli, kurie kartu su tévais iš Santago vyksta į Čilės Šiaurė praleisti atostogų. Tai bus paskutinė bendra jų kelionė, nes tévai nusprendė skirtis. Subtilus, asmeniškas, Argentinos fotografijos žvaigždės Barbaros Alvarez meistriškai nufilmuotas kūriny su-sideda iš kasdieniškų pokalbių ir įvykių, kurie tampa vis melancholiškesni. Juos atspindi ir už mašinos lango besikeičiantis Čilės peizažas.

Sebastiano Borenszteino komedia „Kiniška pasaka“ („Un Cuento Chino“, Argentina, Ispanija, 2011) permai buvo pripažinta geriausiu Argentinos filmu. Regis, ką bendra gali turėti nedidelės parodutuvės savininkas Robertas, kurio namai pilni iškarpu apie neįtikėtinus, pikantiškus ir žiaurius įvykius, į Argentiną giminaičio ieškotini atvykstas kinas, kuris nemoka išpaniškai, ir staiga ant įsimylėjelių iš dangu nukritusi karvė? Bet dviejų skirtingų žmonių susitikimas šių dienų kine žada išmintingą parabolę apie tai, kokie vis dėlto esame panašūs.

Santiago Mitre filmo „Studentas“ („El Estudiante“, Argentina, 2011) herojus Rokas Espinoza atvyksta į Buenos Aires studijuoti. Iš pradžių jis jaučiasi vienėnas ir sutrikęs, bet pamažu susidraugauja su bendraamžiais, pamėgsta vakarėlius ir įsimyli profesoriaus asistentę Paulą. Noredamas sudominti merginą, Rokas pasinera į universitetą politikos pasaulį, kuriam iki tol buvo visiškai abejingas. Kaip elgtis šiame pasaulyje, vaikinių aiškiniai pensininkas Albertas. Naujo dekanas rinkimai tampa herojui laipteliu į didžiosios politikos pasaulį, kur galioja tokios patys groteskiškos taisyklės.

Antonio Mendezo Esparzos debiutinis filmas „Čia ir ten“ („Aquí y allá“, Meksika, Ispanija, JAV, 2012) perkels į Meksiką. Pedras iš JAV grįžta į mažą kalnų kaimelį pas žmonių ir dukteris. Jis tikisi, kad uždirb-

ti pinigai padės išgyvendinti seną svajonę – suburti muzikos grupę „Copa Kings“. Tačiau gyvenimas šalia sienos su JAV – tikras išbandymas. „Čia ir ten“ kalba apie tai, kas yra laimė gyventi tarp savų.

Ko ieško lietuvių kitoje pasaulio pusėje, ką ten randai ir kokį pėdsaką palieka, kives sužinoti per Lotynų Amerikos kultūros dienas vykstančios paskaitos, kurias ves šiuos kraštus skersai išilgai išmaišę taučietai ir Lietuvoje gyvenantys Lotynų Amerikos šalių piliečiai.

Ką reiškia būti kitokiam Fidelio Castro valdomoje Kuboje, atskleis literatūros vakaras, siūlantis susipažinti su Kubos romanistu ir rezistenciniu Reinaldu Arenu.

Intriguojančią fotografijų parodą iš gimtosios Kolumbijos pristatys dainininkas Jurgis Didžiulis. Lotynų Amerikos vaizdus dovanos ir fotografo Tomo Černišovo Griškevičiaus, gyvenusio Argentinoje bei Boliviijoje, paroda bei aistringo keliautojo Aušrio Matonio užfiksuotos Lotynų Amerikos bažnyčios. Apie šiemet pasaulio pabaigą pranašaujantį aktekų kalendorių pasakos patys meksikiečiai ir gundys paragauti paticikalų iš... pasaulio pabaigos menui.

Daugiau apie Lotynų Amerikos kultūros dienų Vilniuje programą: http://www.kinopavasaris.lt/lotynu_amerikos_dienos_2012/

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Parodos	Ryšių istorijos muziejus	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Jūratės Jarulytės kūrybos paroda „Kalbėk su manim (skaity man, dainuok man)“	
Nacionalinė dailės galerija	Galerija „Vartai“ <i>Vilnius g. 39</i> iki 26 d. – Knuto Ąsdamo „Tripolis“ Lauros Garbštienės „Laikino meno fondas“ iki 24 d. – <i>Ketvirtadienio peržiūra</i> . Domas Noreika (performatyvi instalacija)	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19</i> Aloyzo Stasiulevičiaus tapyba
Vilniaus paveikslų galerija	Galerija „Meno parkas“ <i>Vilnius g. 39</i> iki 26 d. – Roberto Antinio instalacija „Žiūrinėtojai“	„7md“ rekomenduoja
Didžioji g. 4	„Fluxus ministerija“ <i>Jonavos g. 3</i> nuo 19 d. – paroda „MENAMas“	
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Galerija „Balta“ <i>M. Valančiaus g. 21</i> Meno projektas „Konceptacija versus Technologija“. Gao Yuan (Taivanas) fotografijos	Dailė
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų ir didikų portretai iš Ukrainos muziejuje“ Paroda „Liudviko Radvilės meno metraštiniukė“, skirta Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Valdo Kurkliečio paroda „Užurbatas ratas“ iki 21 d. – trijų vasaros plenerų paroda „Birštonas 2012“, „Dubysa 2012“ ir „Nemajūnai 2012: lietuvių tapytojo Nikodemo Silvanavičiaus keliai“	VDA ekspozicijų salėse „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) iki lapkričio 3 d. veikia projekto „Jaunojo tapytojo prizas 2012“ finalininkų paroda. Renginys daug ką erzina savo sportiniu pobūdžiu, tačiau lygai tiek pat daug ir motyvuojantys prizais, o ypač galimybęapti matomam. Tačiau jei norėsite ginčytis, reiktų būti pamacius.
Radvilių rūmai	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> Paroda „Šešelių spastai“ (Ispanija)	Giliose milgose, jautrūs paviršiai ir tirštose Remigijaus Treigio nuotraukų tuščiumas tobulai tinka rudeniniui, nors yra tokios pat įtaigios bet kada. Fotomenininko paroda „Uždaryta“ iki lapkričio 17 d. veikia „Prospektu“ fotografijos galerijoje (Gedimino pr. 43, Vilnius). Galerija dirba antradienį–penktadienį 12–18 val., šeštadienį 12–16 val.
Vilnius g. 24	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 23 d. – Alono Štelmano tapybos paroda „Nekrofilija“	Teatras
Paroda „Slovakų grafikos menas. Klasikinės technikos“	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 27 d. – Susanne Hagaard (Danija) paroda „My erotic childhood“	Spalio 19 d. 19 val. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje – puiki proga Lietuvos publikai pamatyti itin retai mūsų šalyje pasirodančius Balkanų šalių teatralus. Čia bus rodomas kroatų režisierius Oliverio Frljicciaus kūrinių „Tebus prakeiktas Tėvynės išdavikas“, pasižymintis anarchistinio teatro demonstravimu, ironija ir skausmu, asmeninėmis istorijomis ir postdramine kalba. Spektaklis pažymėtas „N18“ ir bus rodomas slovėnų kalba su lietuviškais subtitrais.
Taikomosios dailės muziejus	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilnius g. 41</i> Fotoaparatu paroda „Sustabdė akimirkas... (fototehnika iš kino kūrėjų asmeninių rinkinių“ Vegos Vaičiūnaitės paroda iki 22 d. – Henriko Schütze's tapyba	Muzika
Arsenalo g. 3 A	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 28 d. – juvelyrės Ulvi Haagensen paroda „Kasdien“	Spalio 24 d. 19 val. Vilniuje, Šiuolaikinio meno centro Didžiojoje salėje, festivalis „Gaida“ pristato garsiojo Steve'o Reicho muzikos koncertą su išskirtine perkusininkų grupė „Amadinda“ iš Vengrijos.
Paroda „Nuo mini iki maksi. Septintojo dešimtmecio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paržiaus kolekcijos) „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloðai“	KKKC parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Šiuolaikinio meno projektas „Prestižas: šiu dienų fantasmagorija“	Kinas
Lietuvos nacionalinis muziejus	Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras <i>Didžioji Vandens g. 2</i> nuo 25 d. – „Meno kiemo galerijoje“ – Linos Praudzinskaitės paroda „30 m ² atminties dabar“	Lotynų Amerikos kultūros dienos rodo subtilų Čilės „kelio filmą“ – jaunos režisierės Domingos Sotomayor Castillo „Nuo ketvirtadienio iki sekmadienio“ (2012), jau spėjus pelnyti ne vieną svarbų prizą. Tai pasakoja apie šeimą, kuri savaigaliui išsirengia į seniai planuotą kelionę į Čilės Šiaurę. Anksta mašina keliauja tėvai ir du jų vaikai – dešimtmetė Liusija ir jaunesnis jos brolis. Kelionė tampa vis melancholiškesnė, peizažai už mašinos lango – vis rūstesni. Matyt, tai bus paskutinė šeimos išvyka, nes tėvai nusprendė skirtis.
Naujasis arsenolas	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Dalias Čistovaitės šilko tapybos paroda „Šilko meditacijos“	Režisierė sako, kad filmas autobiografiškas: „Kai tėvai pamatė filmą, jie reagavo labai emocionaliai, o mano visada kritiškas tėvas verkė.“
Arsenalo g. 1	Fotografijos galerija <i>Tomo g. 7</i> Tarptautinė fotografijų paroda „Gyvos žemės mintys 2011“	
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija	Spektakliai	
Lietuva carų valdžioje	VILNIUS	
Lietuvos valstyčių buities kultūra	Nacionalinis operos ir baletų teatras	
Kryždirbystė	Didžioji g. 18.30 – L.A. Minkaus „DON KICHOTAS“ Dir. – R. Šervenikas	
„Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“	Prancūzų institutas	
nuo 19 d. – paroda „Vytautas Landsbergis – 100 knygų“	19 d. 18.30 – G. Verdi „OTELAS“ Dir. – G. Rinkevičius	
Kazio Varnelio namai-muziejus	LMA Vrublevskių biblioteka <i>Žygimantų g. 1</i> nuo 25 d. – paroda „Arturas Szykas – dialogo žmogus“	
Didžioji g. 26	21 d. 12 val. – B. Pawłowskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAII“ Dir. – A. Šulčys	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	25, 26 18.30 – M. Musorgskio „BORISAS GODUNOVAS“ Dir. – R. Šervenikas	
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Nacionalinis dramos teatras	
Bažnytinio paveldo muziejus	Didžioji salė	
Šv. Mykolo g. 9	23, 24 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „IŠVARYMAS“ Rež. – O. Koršunovas	
Bažnytinio paveldo muziejus ekspozicija	25 d. 19 val. – „Džiazo sesijos LNDT“	
Paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“	A. Sipiagiñas (trimitas), K. Vaiginis (saksofonai), D. Berkmanas (fortepijonas), E. Howardas (kontrabosas), F. Odmanas (mušamieji)	
Šiuolaikinio meno centras	26 d. 18.30 – R.W. Fassbinderio „JUODOJI NAŠLĖ (LAISVĖS KAINA)“ Rež. – Y. Ross Mažoji salė	
Vokiečių g. 2	26 d. 19 val. – F. Dostojevskio „NUOLANKIOJI“ Rež. – V. Masalskis	
Paroda „(Kaip aš čia patekau). Tapyba Lietuvoje“	Studija	
iki 28 d. – Kriso Salmanio paroda „Šviesa“	21 d. 16 val. – T. Kavtaradzės „NAMISÉDA“ Rež. – G. Tuminaitė	
Modernaus meno centras	Vilniaus mažasis teatras	
Literatų g. 8	19 d. 17.30 – M. Ivaškevičiaus „MADA-GASKARAS“ Režisierius statytojas –	
Eglės Lekevičiūtės ir Simono Nekrošiaus objektų paroda		
Galerija „Kairė-dešinė“		
Latako g. 3		
Gerardo Šlektavičiaus kūrybos paroda „Anatomijos pamoka“		
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS		
Parodų salės „Titanikas“		
Maironio g. 3		
iki 27 d. – projekto „Jaunojo tapytojo prizas 2012“ finalininkų paroda		
Paroda „Ksilo 1“		
Tekstilės galerija „Artifex“		
Gaono g. 1		
Eglės Gandoš Bogdanienės personalinė paroda „Red tape“		
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“		
Dominikonų g. 15		
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai		
Parodų salės „Titanikas“		
Maironio g. 3		
iki 27 d. – projekto „Jaunojo tapytojo prizas 2012“ finalininkų paroda		
Paroda „Ksilo 1“		
Kauno paveikslų galerija		
K. Donelaičio g. 16		
Akvarelių biennialės „Baltijos tiltai“ atrakinė-konkursinė paroda „Sąsajos“		
Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus		
V. Putvinskio g. 64		
Kazio Šimonio (1887–1978) paroda „Svajų miražai“		
Keramikos muziejus		
Rotušės a. 15		
Algimanto Patamsio kūrybos paroda Živilės Bardžiauskaitės-Bergins porceliano paroda „Atspindys“		

Rež. — C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	21 d. 12 val. — PREMJERA! „IŠDYKUSIOS SPALVOS“ Rež. — L. Beržinienė	I. Fedele, S. Sciarrino, V. Germanavičiaus, G.F. Haaso kūrinių
PANEVĖŽYS		
Juozo Miltinio dramos teatras		20 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , — festivalio „Gaida“ pradžios koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Dir. — R. Freisitzeris (Austrija). Solistas K. Kriukas (klarnetas, Suomija). Programoje A. Navicko, R. Šerkšnytės, O. Adameko, K. Saariaho kūrinių
26 d. 18 val. „ <i>Kišeninėje salėje</i> — PREMJERA! „TAVO AKYS MATĖ MANE“. Rež. — K. Žernytė (jaunuji scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)	21 d. 12 val. — M. Astrachan, A. Žukovskojos „PIFO NUOTYKIAI“. Rež. — V. Blédis	21 d. 17 val. <i>Šv. Kazimiero bažnyčioje</i> — T. Pyrhonenas (vargonai, Suomija). Programoje O. Narbutaitės, J. Fritschas, V. Bacevičiaus, R. Mažulio, H. Radulescu kūrinių
KAUNAS	21 d. 18 val. — M. Zalytės „MARGARITA“. Rež. — A. Keleris	21 d. 19 val. „ <i>Menų spaustuvėje</i> “ — R. Horta, J. Cage'o šokio ir gyvos muzikos spektaklis „Danza Preparata“ (choreogr., scenogr., šviesų dizainas R. Horta, Portugalija), S. Bertoncelli (šokėja, Italija), R. Hind (fortepijonas, D. Britanija)
Kauno dramos teatras	26 d. 18 val. — R. Cooney, J. Chapmeno „MISIS MARKHEM MIEGAMASIS“. Rež. — V. Kupšys	22 d. 19, 20.30 <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — „Ensemble Musicfabri“ (Vokietija). Programoje R. Saunders „Chroma“ (premjera Lietuvoje)
19 d. 19 val. „ <i>Ilgajoje salėje</i> — G. Ivanauskas ir G. Gelgotos „PAUKŠČIAI“ (G. Ivanauskas teatras ir Naujų idėjų kamerinių orkestras)	19 d. 18 val. — „ <i>2, VYRAI IR 1 TIESA</i> “ („Domino teatras“)	23 d. 19 val. <i>ŠMC Šiaurinėje salėje</i> — „Ensemble L'itinéraire“ (Prancūzija). Programoje Ph. Leroux, J.-L. Herve, M. Momi, M. Natalevičiaus, T. Murail kūrinių
21 d. 18 val. „ <i>Rūtos salėje</i> — V.V. Landsbergio „ATÉJAU, PAMAČIAU, NEGALÉJAU“. Rež. — V.V. Landsbergis (VŠĮ „Laimingi žmonės“)	20 d. 18 val. — „ <i>Užutракio dvare</i> , 22 d. 16 val. <i>Kauno valstybiniam dramos teatre</i> — Maironio metams — koncertas „Maironio balsu“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas)	24 d. 19 val. <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — S. Reichas & „Amadinda percussion group“ (Vengrija)
23, 24 d. 18 val. „ <i>Ilgajoje salėje</i> — A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. — R. Kazlas	21 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , — Visai šeimai. Muziejų metams — teatralizuotas koncertas „Muzika ir dailė“. Lietuvos kamerinių orkestras. Dir. — R. Šervenikas. Dalyvauja D. Kazonaitė (sopranas), P. Paškevičius (obojuis), M. Pranskutė (smuikas), A. Baluniutė (arfa). Koncerto vedėja dailininkė J. Stauskaitė. Programoje A. Vivaldi, J.S. Bacho, W.A. Mozart, P. de Sarasate's, M.K. Čiurlionio ir kt. kūrinių	26 d. 19 val. <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — „Sinfonietta Riga“. Dalyvauja mišrus choras „Kamer...“ (Latvija). Dir. — N. Šne. Programoje G.F. Haaso, J. Janulytės kūrinių
25, 26 d. 18 val. „ <i>Rūtos salėje</i> — F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“. Rež. — A. Areima	21 d. 16 val. <i>Užutракio dvare</i> , 22 d. 16 val. <i>Kauno valstybiniam dramos teatre</i> — Maironio metams — koncertas „Maironio balsu“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas)	27 d. 19 val. <i>Vilniaus Kongresų rūmuose</i> — festivalio „Gaida 2012“ baigiamasis koncertas. E. Kovačičius (smuikas), A. Grigorian (sopranas), choras „Jauna muzika“ (vad. — V. Augustinas), Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras. Dir. — R. Šervenikas. Programoje G.F. Haaso, G. Puskunigio ir A. Martinaicių kūrinių
25 d. 18 val. „ <i>Tavernos salėje</i> — T. Guerra „KETVIRTOJI KĖDĖ“. Rež. — R. Atkociūnas	21 d. 18 val. <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — „Ensemble L'itinéraire“ (Prancūzija). Programoje Ph. Leroux, J.-L. Herve, M. Momi, M. Natalevičiaus, T. Murail kūrinių	KAUNAS
25 d. 18 val. „ <i>Mažojoje scenoje</i> — „TETOS“. Rež. — J. Javaitis (trupė „Degam“)	21 d. 19 val. <i>ŠMC Šiaurinėje salėje</i> — S. Reichas & „Amadinda percussion group“ (Vengrija)	Kauno muzikinis teatras
Kauno muzikinis teatras	21 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , — Visai šeimai. Muziejų metams — teatralizuotas koncertas „Muzika ir dailė“. Lietuvos kamerinių orkestras. Dir. — R. Šervenikas. Dalyvauja D. Kazonaitė (sopranas), P. Paškevičius (obojuis), M. Pranskutė (smuikas), A. Baluniutė (arfa). Koncerto vedėja dailininkė J. Stauskaitė. Programoje A. Vivaldi, J.S. Bacho, W.A. Mozart, P. de Sarasate's, M.K. Čiurlionio ir kt. kūrinių	19 d. 18 val. — F. Flotowo „MARTA“. Dir. — J. Geniušas
19 d. 18 val. — J. Strausso „ŠIKŠNO-SPARNIS“. Dir. — J. Geniušas	21 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> — Valstybinis Vilniaus kvartetas, J. Gedminaitė (sopranas), V. Giedraitis (klarnetas). Programoje W.A. Mozart kūrinių	20 d. 18 val. — „ <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> “ — J. Leitaitė (mecosopranas), T. Leiburas (fortepijonas, klavišiniai), G. Savkovas (akordeonas)
21 d. 18 val. — L. Bernstein „VESTSAIDO ISTORIJA“. Muzikos vad. ir dir. — Ph. Simonas (JAV), rež. — A. Grinenko (Baltarusijos nacionalinis muzikinis teatras)	21 d. 16 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> — J. Leitaitė (mecosopranas), T. Leiburas (fortepijonas, klavišiniai), G. Savkovas (akordeonas)	VILNIUS
26 d. 18 val. — G. Bizet „KARMEN“. Dir. — J. Geniušas	21 d. 16 val. <i>Trakų rajono Lentvario vaikų globos namuose</i> — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas	Kongresų rūmai
Kauno mažasis teatras	22 d. 17.30 — rašytojo A. Spraunius autorinius vakaras. Naujos poezijos knygos „Siaubingai heroiskai“ pristatymas. Dalyvauja rašytojas A. Spraunius, literatūrologas R. Kmita	19 d. 19 val. — D. Geringas (violončelė), Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras.
20 d. 18 val. — C. Fréchette „ŽANAS IR BEATRÍČE“. Rež. — S. Rubinovas	24 d. 17.30 — rašytojo R. Sadauskas kūrybos vakaras su nauja knyga „Gyvenimas prie vieškeluko“. Dalyvauja knygos autorius, rašytojas R. Sadauskas, literatūrologas P. Bražėnas, literatūros kritikas, leidėjas S. Lipskis, dainų autorius ir atlikėjas A. Antanavičius, aktorius A. Butvilas	VILNIUS
20 d. 18 val. — D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. — S. Rubinovas	25 d. 17 val. <i>Pakruojo rajono savivaldybės J. Paukšteliu viešojoje bibliotekoje</i> — susitikimas su J. Mikelinskui. Dalyvauja literatūrologė J. Sprindytė, aktorė G. Urbanaitė	Rašytojų klubas
21 d. 13, 18 val. — D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. — S. Rubinovas	24 d. 18 val. <i>S. Vainiūno namuose</i> — vakaras-koncertas rašytojo J. Skliutausko atminimui. Dalyvauja dailininkė A. Skliutauskaitė, pianistai LMTA prof. B. Vainiūnaitė, studentas P. Rudokas ir kt. Bus atidaryta A. Skliutauskaitės darbų paroda	19 d. 16 val. <i>Trakų rajono Lentvario vaikų globos namuose</i> — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas
24 d. 18 val. — E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKĘ“. Rež. — S. Rubinovas	25 d. 18 val. — „ <i>Rokas</i> “ — J. P. Gaskins (anglų kalbos vertė) — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas	20 d. 18 val. — kamerinių koncertas „+2“. A. Palei (fortepijonas), P.-W. Chen (fortepijonas), P. Giunteris (perkusija), S. Skoczyński (perkusija), Z. Levickis (smuikas). Programoje P. Ružickas, M.A. Perez-Ramirezo, L. Narvilaitės, V. Zagorskio, V. Bacevičiaus, B. Bartók kūrinių
25 d. 18 val. — E. Radzinskio „KOBA“. Rež. — S. Rubinovas	26 d. 18 val. — „ <i>Rokas</i> “ — J. P. Gaskins (anglų kalbos vertė) — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
26 d. 18 val. — D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. — S. Rubinovas	27 d. 17.30 — rašytojo A. Sadauskas kūrybos vakaras su nauja knyga „Gyvenimas prie vieškeluko“. Dalyvauja knygos autorius, rašytojas R. Sadauskas, literatūrologas P. Bražėnas, literatūros kritikas, leidėjas S. Lipskis, dainų autorius ir atlikėjas A. Antanavičius, aktorius A. Butvilas	19 d. 19 val. — „ <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — ansamblis „Bang on a Can All-Stars“ (JAV). Programoje D. Lango, M. Gordon, J. Wolfe, S. Reicho, Ph. Glasso kūrinių
Šokio teatras „Aura“	28 d. 18 val. — „ <i>Rokas</i> “ — J. P. Gaskins (anglų kalbos vertė) — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas	Piano. It koncertų salė
19 d. 19 val. — „4 MILIJONAI“. Choreogr. — N. Barros	29 d. 19 val. — „ <i>Rokas</i> “ — J. P. Gaskins (anglų kalbos vertė) — renginys iš ciklo „Atversbos knygos puslapių“. Dalyvauja rašytojai R. Šerelytė, D. Mušinskas	19 d. 19 val. — „ <i>ŠMC Didžiojoje salėje</i> — ansamblis „Bang on a Can All-Stars“ (JAV). Programoje D. Lango, M. Gordon, J. Wolfe, S. Reicho, Ph. Glasso kūrinių
KLAIPĖDA	20 d. 17 val. — „ <i>Piano. It koncertų salėje</i> — „Plurall. Ensemble“ (Ispanija). Programoje	Karininkų ramovė
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	20 d. 17 val. — „ <i>Piano. It koncertų salėje</i> — „Plurall. Ensemble“ (Ispanija). Programoje	19 d. 17.30 — renginys, skirtas Mairionio 150-osioms gimimo metinėms
19 d. 18.30 — P. Abrahamo „BALIUS SAVOJOJE“	21 d. 19 val. — „ <i>Piano. It koncertų salėje</i> — „Plurall. Ensemble“ (Ispanija). Programoje	KAUNAS
21 d. 13 val. — A. Kučinskio „BULVINĖ PASAKA“	22 d. 19 val. — „ <i>Piano. It koncertų salėje</i> — „Plurall. Ensemble“ (Ispanija). Programoje	Menininkų namai
26 d. 18.30 — J. Steino, J. Bocko, Sh. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“	23, 26 d. 18 val. — sarsuela „Rečiausia meilės istorija“	19 d. 18 val. — garso ir vaizdo performansas „Maironius, Kalanta ir aš“. Idėjos aut. — Z. Bružaitė, scen. aut. — H. Kunčius, rež. — T. Stirna. Atlikėjai: aktorius R. Endriukaitis, vokalinis ansamblis „Balsai“, perkusininkas A. Joffe ir kt.
Klaipėdos lėlių teatras	20 d. 12 val. — PREMJERA! „KUR DÉMELÉ?“ Rež. — K. Jurkštaitė	23, 26 d. 18 val. — sarsuela „Rečiausia meilės istorija“

Bibliografinės žinios

MENAS

Kauno šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedra bazilika = Kaunas Arch-Cathedral Basilica of St. Apostles Peter and Paul / [istorinės dalies autorius Eugenijus Rūkas, menotyrinės dalies autorė Rima Valinčiūtė-Varnė; vertėja Rasa Salatkienė]. — Kaunas : Terra publica, [2012] (Vilnius : BALTO print). — 56, [4] p. : iliustr., portr. — Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. — Virš. ir nugar. antr. Kauno arkikatedra bazilika. — Gretut. tekstas liet., angl. — Skiriama Kauno šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedros bazilikos 600 metų sukčiai paminėti. — Tiražas [1000] egz. — ISBN 978-9955-652-98-4 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Nekasdieniški nutikimai : [apsakymai] / Jonas Vitas Augustaitis. — Marijampolė : TeleSATpressa, 2012- .

D. 1. — 2012 (Marijampolė : "TeleSATpressa" sp.). — 89, [1] p. — Tiražas 100 egz. — ISBN 978-609-8079-03-6

Tyriliukuose viskas gerai : [novelės] / Violeta Šoblianskaitė Aleksa. — Kaunas : Kauko laiptai, 2012 (Kaunas : Taurapolis). — 157, [2] p. — Tiražas [500] egz. — ISBN 978-609-95288-9-2

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Anderseno pasakos : atgijusios pasakos! : [su garsu mygtukais / sudarytoja Irina Jermak ; iš rusų kalbos vertė Jūratė Žižytė ; dailininkas Maksimas Larinas]. — [Vilnius] : Presvika, [2012] (Spausd. Kinijoje). — [20] p. : iliustr. — Tiražas [3000] egz. — ISBN 978-9955-22-549-2 (jr.) : [32 Lt 70 ct]

Batuotas katinos : [žaislinė knyga] / Šarlis Pero ; [parengė Olga Zyl] ; iš rusų kalbos vertė Jūratė Žižytė ; dailininkė Julija Selina]. — [Vilnius] : Presvika, [2012] (Spausd. Kinijoje). — [12] p. : iliustr. — (Mégstamiausios pasakos). — Tiražas [2000] egz. — ISBN 978-9955-22-537-9 (jr.) : [19 Lt 62 ct]

Drambliukas : [pasaka : žaislinė knyga] / Radjardas Kiplingas ; [parengė Natalija Batan] ; iš rusų kalbos vertė Jūratė Žižytė ; dailininkas Konstantinas Salanda]. — [Vilnius] : Presvika, [2012] (Spausd. Kinijoje). — [12] p. : iliustr. — (Pasakos apie gyvūnus). — Tiražas [2000] egz. — ISBN 978-9955-22-518-8

Istorija apie triušelį Petriuką : knyga su garsais / [iš anglų kalbos vertė Birutė Urbanaitė]. — Vilnius : Alma littera, [2012] (Spausd. Kinijoje). — [12] p. : iliustr. — Tiražas 3000 egz. — ISBN 978-609-01-0415-6 (jr.) : [24 Lt 65 ct]

Lemtingoji : [apysaka] / P.C. Cast ir Kristin Cast ; iš anglų kalbos vertė Gabrielė Gailiūtė. — Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). — 357, [2] p. — Ciklo "Nakties namai" 9-oji knyga. — Tiražas 1500 egz. — ISBN 978-609-01-0666-2 (jr.) : [25 Lt 36 ct]

Mano šeima : [žaislinė knygelė su atveriamais langeliais / sudarytoja Olga Ulaševič ; eilėraščiai rusų kalba Olgos Ulaševiči ; iš rusų kalbos vertė Jūratė Žižytė ; dailininkas Sergejus Chušanu]. — [Vilnius] : Presvika, [2012] (Spausd. Kinijoje). — [12] p. : iliustr. — (Mégstamiausios pasakos). — Tiražas [2000] egz. — ISBN 978-9955-22-505-8 (jr.) : [10 Lt 90 ct]

Pelenė : [žaislinė knyga] / Šarlis Pero ; [parengė Olga Zyl] ; iš anglų kalbos vertė Jūratė Žižytė ; dailininkė Julija Selina]. — [Vilni

„Kazino apiplėšimas“

Savaitės filmai

Kazino apiplėšimas ****

Džekis Kuganas yra samdomas žudikas. Jis mėgsta dirbtį greitai, be žodžių ir nepakenčia jokio bendravimo su būsimą auką. Džekui geriausia užmušti subtiliai ir iš tam tikros distancijos. Jis nėra pigus, bet užtāt geriausias. Džekį pasamdo atgauti pinigus, kurie buvo pavogti mafijai lošiant pokerį, ir nubausti bepročius, kurie pasiryžo tokiai kvalai vagstei. Judėdamas Naujojo Orleano gatvėmis Džekis ramiai žudo tuos, kurių mirties nusipelnė, ir tuos, kuriems paprasčiausiai pritrūko sėkmės. Koganas yra kaip mirtis. Jo neįmanoma išvengti... Ilgai lauktame talentingo Andrew Dominiko filme pagrindinį vaidmenį sukūrė Bradas Pittas, jo partneriai – Scootas McNairy, Benas Mendelsohnas, Jamesas Gandolfini, Vincentas Curatola, Richardas Jenkinsas, Ray'us Liotta, Samas Shepardas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Kelyje ***

Po tėvo mirties pradedantys rašytojas Selas Paradaizas susipažista su jaunu ir žaviu Dinu Moriarčiu. Šis ką tik išėjo iš kalėjimo ir yra vedęs gražuolę Mariulę. Visi trys tampa neišskiriamais draugais. Siekdami višķos laisvės jie nesitaiksto su jokiais gyvenimo sąlygiškumais ir leidžiasi į kelionę, atrasdami pasaulį, kitus žmones ir save. Pagal bitnikų kartos bibliją – Jacko Kerouaco romaną – sukurta Walterio Salleso filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Kristen Stewart, Amy Adams, Kirsten Dunst, Viggo Mortensenas, Steve'as Buscemi, Garretas Hedduntas, Tomas Sturridge'as (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Laukiniai ***

Jauni milijonieriai Benas ir Čonas užsiima verslu Kalifornijos pakrantėje. Benas – puikus botanikas, Čonas – skolų išmušinėjimo ir kovų su konkurentais meistras. Jų darbe pasitaiko sudėtingų akimirkų, juk jie augina geriausią pasaulioje žolę. Pačias sudėtingiausias problemas padeda spręsti pažįstamas FTB agentas. Bet vienos nesugebės išspręsti net jis, mat pelningu verslu susidomėjo Meksikos narkotikų kartelis. Jam vadovauja gražioji Elen, kuri sužino apie didžiausią draugų silpnybę: jie abu myli tą pačią merginą. Dėl jos Benas ir Čonas galėtų padaryti viską... Patyręs režisierius ir gyvas klasikas Oliveris Stone'as („Bürys“) bando sugrįžti į jaunystės laikus ir būti toks kaip Tarantino. Filme vaidina Tayloras Kitschas, Aaronas Tayloras-Johnsonas, Black Lively, Johnas Travolta, Salma Hayek, Benicio Del Toro (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Meilė yra viskas, ko reikia ***

Italijos pietuose, spalvingame Sorento, vyksta danų vestuvės. Jaunoji pora – Astrid ir Patrikas, aplink juos – „pavažiavę“ jų giminės ir artimieji. Kirpėja Ida ironiškai žiūri į savo profesiją – ji nupliko, o po 25 vedybinio gyvenimo metų ją dar pametė vyras. Is jaunojo pusės vestuvėse dalyvaujantis anglas verslininkas Filipas vis svarsto, kodėl negali palikti Danijos ir pamirštį tragiškai mirusios žmonos... „Oskar“ už filmą „Geresniame pasaulyje“ apdovanota danų režisierė Susanne Bier žino, kas patinka žiūrovams. Naujame jos filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Pierce'as Brosnanas, Kimas Bodnia, Paprika Steen, Sebastianas Jessenas ir visada aukščiausios klasės meistriškumą demonstruojanti Trine Dyrholm (Danija, Italija, Vokietija, Švedija, Prancūzija, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Pabandom iš naujo ***

Pasaulis sensta, todėl vis daugiau filmų kuriama pagyvenusiems žmonėms. Tokie ir naujos Davido Frenkelio komedijos herojai, kuriuos suvaidino Meryl Streep ir Tommy Lee Jonesas. Po trijų dešimčių vedybinio gyvenimo metų Kei nori atgaivinti gerokai priblesiusius jausmus. Sužinojusi, kad „Great Hope Springs“ iškūrė šeimos santykų specialistas (Steve Carell), Kei nusprendžia įkalbėti savo skeptiškai nusiteikusį vyrą Arnoldą dalyvauti intensyviuose vedybinio gyvenimo terapijos kursuose. Jie turi padėti sutuoktiniams likti kartu (JAV, 2012). (Vilnius)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistikai – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 19–25 d. – Monstrų viešbutis (3D, JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.
Monstrų viešbutis (JAV) – 12, 14.30, 17, 19.30, 21.45
Kazino apiplėšimas (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
19, 22–25 d. – Pragaras rojuje (JAV) – 13.50, 16.20, 18.50, 21.30; 20, 21 d. – 11.20, 13.50, 16.20, 18.50, 21.30
27 d. – G. Verdi „Otelas“. Tiesioginė prejemės translacija iš Niujorko Metropolitanu operos – 19.55
26 d. – Led Zeppelin. Celebration Day – 21.30
18–25 d. – Lotynų Amerikos kultūros dienos 20 d. – Davidas Lynchas pristato... Chrysta Bell – 21 val.
23 d. – Septyni psychopatai (D. Britanija, JAV) – 18.45
19–25 d. – Pabandom iš naujo (JAV) – 14.30, 17, 19.30, 21.50
19, 22–25 d. – Laukiniai (JAV) – 14.45, 18, 20.40; 20, 21 d. – 11.40, 14.45, 18, 20.40
19–25 d. – Laiko kilpa (JAV) – 11.15, 16.15, 21.15
19–22, 24, 25 d. – Meilė yra viskas, ko reikia (Danija) – 13.45, 18.45; 23 d. – 13.45
19, 21–25 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 12.30, 22 val.; 20 d. – 12.30; Paranormanai (3D, JAV) – 11, 15.45; 20 d. – 11 val.
19, 21–25 d. – Dredas (3D, JAV) – 13.15, 19.45; 20 d. – 13.15; Pokalbiai rimtomis temomis (rež. G. Beinoriūtė) – 18 val.
19, 21–25 d. – Karališka drąsa (JAV) – 12 val.
19–25 d. – Paranormanai (JAV) – 12.15, 17.45; | Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 15, 20.15; Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 14.15, 20 val.; Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 12 val.; 360 laipsnių: meilės ir nuodėmų ratu (D. Britanija, Austrija, Prancūzija, Brazilija) – 17.30
Forum Cinemas Akropolis
19–25 d. – Monstrų viešbutis (3D, JAV) – 10.45, 12.15, 13.15, 15.45, 17.15, 18.15, 20.30; Monstrų viešbutis (JAV) – 10.30, 12.30, 14.30; Pragaras rojuje (JAV) – 11.15, 13.30, 16.30, 18.30, 21 val.; 20 d. – 11.45, 17.20, 21.50; Pabandom iš naujo (JAV) – 11.45, 17, 21.40; Vyras su garantija (Rusija) – 16.30, 18.50, 21.30; Laukiniai (JAV) – 14, 19 val.; Meilė yra viskas, ko reikia (Danija) – 15, 20.45; Kita svajonių komanda (JAV) – 11, 17.45; Dredas (3D, JAV) – 15.30, 20.15; Paranormanai (JAV) – 10.15, 14.45
20, 21 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 12 val.
19–25 d. – Karališka drąsa (JAV) – 12 val. Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 17.30
„Skalvijos“ kino centras
25 d. – Filmas apie meilę ir grybus (JAV, Lenkija) – 17.10
25 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (rež. G. Beinoriūtė) – 20.40
Ad hoc: nepatogus kinas
18 d. – Pokytis (JAV) – 15.30
18 d. – Taika arba teisingumas (Nyderlandai) – 17.30
18 d. – Kieti vyrui paspringo bananais (Švedija) – 19.15
18 d. – Generolo plikaškinio nuodėmų atpirkimas (JAV) – 21 val.
19 d. – Putino bučinys (Danija) – 17.15
19 d. – Kitokia Europa (Italija) – 19.30
19 d. – Laiškas iš Vokietijos (Vokietija) – 21.30
20 d. – Kas nužudė Natašą? (Jungtinė Karalystė, Rusija, Prancūzija, Čekija) – 15.30
20 d. – Panko sindromas (Suomija) – 17 val.
20 d. – Mama – nelegalė (Austrija) – 19.15
21 d. – Bakhmaro (Gruzija, Vokietija) – 16 val.
21 d. – Saulės tamsioje (Čekija) – 17.30
21 d. – Dženino miesto kinas (Palestina, Izraelis, Vokietija) – 19.50
22 d. – Juodai baltais šeimos portretas (Kanada, Ukraina) – 14.40
22 d. – Nusipirkau atogrąžų mišką (Švedija) – 16.30
22 d. – Baltarusiška svajonė (Rusija) – 18 val.
22 d. – Atgal į aikštę (Norvegija, Kanada) – 20.30
23 d. – Rusijos laisvamanis (Suomija) – 17.30
23 d. – Ketvirtuoji revoliucija: energetinė nepriklausomybė (Vokietija) – 20 val.
24 d. – Prastas oras (Vokietija, Jungtinė Karalystė) – 17.30
24 d. – „Ad hoc: nepatogus kinas“ 2012 uždarymas – 19.30
Tarpautinis animacinių filmų festivalis „Tindirindžio 2012“
20 d. – Lotė ir Ménulio akmens paslaptis (animacija, Latvija, Estija) – 14 val.
21 d. – programa „Pasaulio pažinimai“ – 14 val.
23 d. – programa „Juoko vitaminai“ – 16 val.
24 d. – programa „Vaizdų muzika“ – 16 val.
25 d. – programa „Vinis į smegenis“ – 19 val.
Pasaka
19, 22 d. – Jos (Prancūzija, Lenkija, Vokietija) – 18 val.; 24 d. – 20.30; 25 d. – 21.15
19 d. – Atostogos prie jūros (Prancūzija) – 20 val.; 20 d. – 19.15; 21, 23 d. – 18 val.; 25 d. – 21 val.
19 d. – Hasta la vista (Belgija) – 18.30; 20 d. – 17 val.; 21 d. – 19.30; 24 d. – 18 val.
19 d. – | Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 21 val.; 20 d. – 22 val.; 22 d. – 18.15; 23 d. – 20.15
19 d. – Velnijų salos karalius (Norvegija) – 20.15; 20 d. – 20.30; 21 d. – 18.30
20 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Pasaulio pažinimai“ – 17.15
20 d. – Mėnesienos karalystė (JAV) – 21.30
20 d. – Pusbroliai (Ispanija) – 19.30;
21 d. – 17.15; 22 d. – 20.30; 23 d. – 18.15; 25 d. – 17 val.
20 d. – Sveiki atvykė į Šiaurę (Italija) – 18 val.
21 d. – Vila Henrieta (Austrija, Šveicarija) – 16 val.
21 d. – Kelyje (JAV, Didžioji Britanija, Prancūzija, Brazilija) – 20.15; 22 d. – 20 val.; 23 d. – 20.30
21 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Istorijos mažyliai“ – 15 val.
21 d. – Savaitgalis su Pasaka – 14 val.
21 d. – Tiesioji linija (Prancūzija) – 16.30
22 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Muzikos animacija“ – 18.30
22 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Gyvenimo metamorfozė“ – 20.15
23 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Juokai juokai“ – 18.30
23 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Siaubai ir sapnai“ – 20 val.
24 d. – Jacko Kerouaco Amerika (dok. f., JAV) – 18.30; 25 d. – 17.30
24 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Meilės skonis“ – 20.15
24 d. – kino vakarai su Izolda – 19 val.
25 d. – trumpametražių filmų festivalis „Ginčą sprendžiu taikiai“ – 15 val.
21 d. – Artistas (Prancūzija) – 19.15
24 d. – Pagrobimas (JAV) – 19 val.

atpirkimas (JAV) – 21 val.

19 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (rež. G. Beinoriūtė) – 19.30

25 d. – Sudie, mano karaliene (Ispanija, Prancūzija) – 15 val.

25 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Žaidimai suaugusiems“ – 19 val.

25 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Caraits Ivanas ir vilkas pilkas“ – 15.30

25 d. – konkursinė „Tindirindžio“ programa „Vaizdų muzika“ – 16.30

Ozo kino salė

19 d. – Prie jūros (Meksika) – 16 val.; 23 d. – 18 val.

19 d. – Mes už ...Lietuvą (rež. A. Lekavičius) – 18 val.; 23 d. – 16 val.

20 d. – Zero 2 (rež. E. Velyvis) – 16 val.

20, 24 d. – Pasaulis yra didelis ir išsigelbėjimas yra už kampo (Bulgarija, Slovėnija, drama) – 18 val.

24, 25 d. – Viskas, ką myliu (Lenkija) – 16 val.

25 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

- 19, 20 d. – Monstrų viešbutis (3D, JAV) – 10.45, 12.30, 13.15, 15.45, 16.45, 18.15, 20.45, 23 val.; 21–25 d. – 10.45, 12.30, 13.15, 15.45, 16.45, 18.15, 20.45
19–25 d. – Monstrų viešbutis (JAV) – 11.45, 14, 16 val.

19, 20 d. – Kazino apiplėšimas (JAV) – 14.15, 16.30, 18.45, 21.15, 23.45; 21–25 d. – 14.15, 16.30, 18.45, 21.15

19, 20 d. – Pragaras rojuje (JAV) – 13.30, 16.15, 18.30, 21, 23.15; 21–25 d. – 13.30, 16.15, 18.30, 21 val.

23 d. – Vienoje kilpoje (JAV) – 19.45

27 d. – G. Verdi „Otelas“. Tiesioginė prejemės translacija iš Niujorko Metropolitanu operos – 19.55

26 d. – Led Zeppelin. Celebration Day – 21.30

20 d. – Septyni psychopatai (D. Britanija, JAV) – 18 val.

20–22, 24, 25 d. – Pabandom iš naujo (JAV) – 10.30, 15, 19.45; 23 d. – 10.30, 15 val.

Meilė yra viskas, ko reikia (Danija) – 12.45, 17.15, 22 val.

Paranormanai (3D, JAV) – 10.15, 14.4